

David Bolton
A hagyomány, a Szentírás és a Gyülekezet

Tradition, Scripture and the Church by David Bolton

1. rész

A hagyomány és a Szentírás

Nagy várakozással és nem kevés izgalommal vágok bele egy olyan témába, aminek hiszem, hogy nem lehet túlhangsúlyozni a Gyülekezettel kapcsolatos jelentőségét sem a múltban, sem a jelenben, sem a jövőben. Megkockáztatom, hogy azt mondjam: a két leghatásosabb erő, ami valaha is munkálkodott az egész történelem során az a Szentírás és a hagyomány, és nagymértékben felelősek a gyülekezetek mai helyzetéért.

Ha ennek a kettőnek a „házassága” teljes egészében a mennyben kötött volna, akkor egy utolérhetetlen erő lenne Isten számára a földön! A valóság azonban az, hogy ez a „házasság” egy mennyei és egy földi, Isteni és emberi módszereknek egy szentségtelen keveréke, a jó és a rossz és a gonosz bonyolult – egymásra ható - kapcsolati rendszere. Ha valaha is létezett szeretet - és gyűlölet kapcsolat, akkor e két makacs „lelki-társ” – a Szentírás és a hagyomány - között létezik. A házasságuk felismerhető a legédesebb ragaszkodásról és a leghevesebb konfliktusról. A kapcsolatukra jellemző a nagy hűség és a tisztelet és az állandó harc az uralomért és a végső hatalomért. Amilyen közeli barátok olyan közeli ellenségek is. A hagyománynak és a Szentírásnak ez az összetett és egymásra ható természete a magunk sajátos módján végig „táncolnak” a Gyülekezet-történeti leírások lapjain.

Isten bölcsességéből adódóan az Ő tervében e kettő közül messzemenően a Szentírás van az első helyen. Isten akarata szerint a Szentírásnak kell vezetnie a „táncban” és a hagyománynak pedig követnie. A Szentírás a menny támogatásával és egy meghatározott hatalommal rendelkezik. A hagyomány csak akkor rendelkezik hatalommal, ha azt a Szentírás támogatja. A hagyomány hatása azonban önérvényesítő és önreklámozó és ezért gyakran önálló életet él. Amikor ez megtörténik, akkor megkérdőjelezi a Szentírás hatalmát és önálló erővel fog rendelkezni és helyet kap azoknak az életében, akik a hatása alá kerülnek. A hagyomány tehát a Szentírás egyik legmegtévesztőbb és leglázázóbb vetélytársává válik.

A Gyülekezet a „házas-ágya” és a csatateret e két ellentétes erő harcának .... és az is marad mindvégig.

Ebben a sorozatban azt kutatjuk, hogy e két kimagaslóan nagy erő között feltárjuk a kölcsönhatási felületeket, elsődlegesen a hagyomány természetére, helyére és erejére koncentrálna a gyülekezetben. Mindaddig, amíg nem látjuk tisztán a hagyomány valódi, erőteljes szerepét és gyakran megtévesztő, zsarnoki befolyását, addig sosem fogunk valóban szabaddá válni. Isten vágya pedig az, hogy az Ő népe valóban szabad

legyen. Tisztességes módon és körültekintően megvizsgálva a gyülekezeteket, világosan látszik, hogy sok mindennel rendelkezünk ma, de hiányt szenvedünk a világos különbségtételben és megítélésben.

Hagyomány

Mielőtt továbbmegyünk mindenekelőtt meg kell néznünk a „hagyomány” szó alapdefinícióját. Azt követően a „hagyománynak” a Szentírással való kapcsolatát tekintve a hagyomány három típusát fogjuk megvizsgálni.

Az Újszövetségben szereplő *“paradosis”* görög szót „hagyománynak” fordítják, ami általában a következőt jelenti: *„átadni, továbbadni”*. Amikor „hagyománynak” fordítják az leginkább a következőt jelenti: *“egy átadás, ami élőszóval vagy írásban történik, azaz „átadás” tanítás, elbeszélés, előírások, stb által.”* (*Strong’s Görög Szótár*)

Az angol szótár meghatározása a „hagyomány” szóra magában foglal: *“egy öröklött, meggyökerezett, vagy szokáson alapuló gondolkodás -, cselekedet - vagy magatartás mintát (vallásos gyakorlatot vagy társadalmi szokást)”* (*Merriam-Webster online kiadás*), és *“viselkedés, gyakorlat, hit/hiedelem és minta átadása, amit egy kultúra értékel.”* (*Bing Szótár*)

A “hagyomány” tehát az, ami továbbadásra vagy átörökítésre kerül egyik generációról az azt követőre írás vagy szóbeli útmutatás, egyéni vagy közösségi példa és/vagy szellemi, kulturális befolyás által. Ezek a “hagyományok” felölelhetnek tanításokat, gondolkozásmódokat, értékeket, tapasztalatokat, viselkedésmódokat, szokásokat és gyakorlatokat.

Amikor a „hagyományt” ilyen értelemben nézzük, fontos megérteni, hogy az önmagában sem szellemileg sem erkölcsileg nem képvisel semmilyen erőt; valójában semleges. Sosem hordoz magában sem jót, sem rosszat, sem helyeset, sem helytelent, sem pozitívet sem negatívát. A továbbadás tartalma és szándéka az, ami valójában meghatározza egy bizonyos hagyomány szellemi és erkölcsi tulajdonságait. A téma vizsgálatakor fontos tehát megőriznünk egy kiegyensúlyozott látást a hagyomány kifejező képességéről és hatásáról. A Gyülekezet hibát követ el, amikor túlhangsúlyozza a hagyomány pozitív vagy negatív oldalát. Az igazság a két oldalt kiegyensúlyozva látja.

Most a „hagyományok” három alapkategóriáját fogjuk megnézni, ahogyan azokról a Szentírás beszél.

Biblikus hagyományok

A Szentírás közvetlenül vagy közvetve több helyen pozitívan beszél a „hagyományról”.

Az Újszövetségben például Pál több levelében közvetlenül beszél a „hagyomány” fontosságáról a Gyülekezettel kapcsolatban

A korintusi hívőknek írja:

„Dicsérlek titeket, hogy emlékeztek minden tanításomra, és úgy tartjátok meg a **hagyományokat**, ahogyan átadtam nektek. (1 Kor. 11:1-2 Ref. Ford.)

És hasonló módon a thesszalonikai gyülekezetnek:

“Ezért tehát, testvéreim, álljatok szilárdan, és ragaszkodjatok azokhoz a **hagyományokhoz**, amelyeket akár beszédünkől, akár levelünkől tanultatok.”
(2 Thessz. 2:15 Ref. Ford.)

„Testvéreim, a mi Urunk Jézus Krisztus nevében parancsoljuk nektek, hogy **tartsátok távol magatokat minden olyan testvértől, aki tétlenül és nem a szerint a hagyomány szerint él, amelyet tőlünk vettetek át.**” (2 Thessz. 3:6)

Ezeken túl számtalan eset van a Szentírásban, ahol hittel teljes módon bátorít bizonyos hit-igazságok, - tapasztalatok és - gyakorlatok továbbadására és átörökítésére.

A Szentírás ezért teljes egészében támogatja azoknak a hagyományoknak a továbbadását, amik teljesen összhangban vannak az ige igaz tanításával, gyakorlatával és az igei példákkal. Ez az igazi helye a “hagyománynak” a Szentírással és a Gyülekezettel kapcsolatban. Valójában ez az *elsődleges* módja annak, hogy a hit egyik generációról a másikra továbbadásra kerüljön. Az ige arra bátorítja a Gyülekezetet, hogy használja ki az Isten-félő élet minden lehetőségét (példát, beszédet, írást, éneklést, szolgálatot, szentséget, szokásokat, kultúrát, találékonyságot) és arra is bátorít, hogy hirdesse és adja tovább a hitet. Ezek mindegyike összhangban kell, hogy legyen a Szentírás parancsolatainak egészével, megfelelő módon átadva és kivitelezve a Szent Szellem közvetlen munkáján keresztül.

A hit átadása nem csak a Szentírás tanításainak és gyakorlatának *külsődleges* dolgait foglalja magában, hanem a Szentírás fontosabb *belső, szellemi* dolgait is, mint a bizalmas kapcsolat Istennel, Krisztus szellemi kifermálódása az Övéiben és a Szent Szellem sokféle munkája. Az igaz biblikus hagyomány legelőször és legfőképpen *szellemi* és nem pusztán “lelki” vagy kulturális dolog. Ha a hagyomány a Szellem munkájától független önálló életet él, akkor - még ha külsődleges formáját tekintve „biblikus” is lenne - valójában “NEM biblikus”, mivel a Biblia helyteleníti mindazt, ami testi erővel kerül kivitelezésre.

A “biblikus hagyományokat” ezért nem lehet megítélni kizárólag a külsődleges megjelenésük, hanem csak annak *belső, szellemi* jellemzői szerint, ha azok valóban „Ő (Isten) „tőle”, Ő „általa” és Ő „reá nézve” vannak. (Róma. 11:36)

A „biblikus hagyományok” továbbadása azon kívül lényeges a Gyülekezet elhívásának és missziójának a Szent Szellem által történő végrehajtása szempontjából is.

Nem biblikus hagyományok

A „hagyományok” második kategóriáját “nem-biblikus hagyományoknak” nevezzük. A „nem” tagadószt elsősorban a következőképpen használják “...*valaminek a hiánya (inkább, mint az ellentéte vagy fordítottja valaminek, amit gyakran az 'un'- előszóval fejeznek ki pld. unszimpatikus)*” (Dictionary.com)

A nem-biblikus hagyományok kívül állnak a Szentírás hatókörén. Nem tagadják, de nem is erősítik a Biblia tanításait és példáit. Jóllehet a „biblikus hagyományok” *pozitívak* a biblikus tartalom és szándék tekintetében, a “nem-biblikus hagyományok” *semlegesek* az ige betűje és szelleme szempontjából egyaránt.

Néhány ilyen hagyomány megtalálható a társadalmunkban is: pld. az út jobb (vagy bal) oldalán való közlekedés, egy nagyszerű teljesítménynek felállva tapsolni, zöld ruhát hordani St. Patrick napján stb.... A Biblia nem parancsolja meg ezeket a gyakorlatokat, de nem is tiltja. Krisztus követői szabadok ebben, hogy a saját érdeklődésük és vágyaik szerint gyakorolják-e azokat vagy nem, mindaddig, amíg azok nem okoznak bajt, indokolatlan támadást vagy kárt a hitükben (a Róma 14 szellemében.)

A Szentírás mindenre kiterjedő az élet dolgait és az alapelveket illetően. Amikor azonban olyan hagyományokkal kerülünk szembe, amikről nem beszél a Szentírás, körültekintéssel kell eljárunk. Különösen igaz ez azokban az esetekben, amikor beviszünk bizonyos gyakorlatokat a Gyülekezetbe. Lehetnek olyan mögöttes indíttatások, elvek vagy hatások, amik ilyenkor működésbe lépnek. Ezek olyan tényezők, amik függnak a kultúrától vagy egyéni magatartásmódtól, ami miatt egy másik kategóriába helyezi át azokat. (például az út jobb oldalán közlekedni nem probléma, de Angliában???! :-() Ha a forgalmi lámpa hasonlatát használjuk és a “biblikus hagyományokat” a “zöld lámpával” azonosítjuk, akkor a nem biblikus hagyományok a “sárga lámpának” felelnek meg.

Most jutunk el a „hagyomány” harmadik fő kategóriájához, ami a “piros lámpa” esete...

Biblia ellenes hagyományok

A „un-” előszó “nem”- et is jelent, de hangsúlyosabb értelemben “*negatív vagy ellentétes erők...*” átadást jelenti (Dictionary.com). Az “*Anti-*” előszó (jelentése “*ellen*”, “*valamivel szemben*”...) szintén használatos az ilyen típusú hagyomány leírására. “Biblia ellenes hagyományok” tehát azok, amelyek *elleneznek, szembe helyezkednek* vagy valami módon *ellene állnak* a Szentírás tanításának és bizonyosságátételének.

Ebbe a kategóriába tartozik sok általánosan ismert feltűnően szélsőséges tanítás és gyakorlat a Gyülekezetekben, amiket Isten Igéje egyértelműen “Biblia-ellenesnek” ítél.

Még fontosabb azonban, hogy ezek a hagyományok sok apró, tévhitet és gyakorlatot is tartalmaznak, amik sajátosságaikat tekintve tűnhetnek “nem-biblikusnak” vagy akár “biblikusnak” is... de valójában mégsem azok. Ezek a hagyományok azonban, ahogyan az rendszerint lenni szokott magukba olvasztanak megtévesztő elemeket anélkül, hogy tisztáznák és különbséget tennének, hogy mik is azok valójában. Ezeket a beolvasztott megtévesztő elemeket sokan magától értetődő módon könnyedén elfogadják és a keresztyén hit, gyakorlat és kultúra részének tekintik. Mivel *azok ellenére* is, és nem *azok miatt* Isten gyakran munkálkodik ott is, ahol ezek jelen vannak, úgy tűnhet, hogy Isten jóváhagyta és áldását adta ezekre. A látszólagos „Isteni támogatás” ellenére azonban ezek a legmegtévesztőbb és legveszélyesebb hagyományok lehetnek minden gyülekezetben és ezért a legnehezebb felfedezni ezeket és gyökerestől kiirtani.

A hagyományoknak ez a típusa az, amikkel Jézus a kora vallási rendszerével állandóan szembetalálta magát és összeütközésbe került. Úgy tűnik, hogy Jézus minden lehetőséget kihasználta, hogy teljesen megtörje ezeket a hagyományokat azok jelenlétében, akik a legjobban ragaszkodtak azokhoz; a farizeusok és a törvény tanítói. A gabonaszemek szedegetése ..., gyógyítások..., vagy egy embernek azt mondta, hogy vegye fel az ágát és járjon... mindezeket *szombaton*. Nem zárkózott el a „*tisztátalan*” érintésétől (halott, vérfolyásos asszony, leprások); megengedte egy prostituálnak, hogy megérintse Őt, megkenje olajjal és megcsókolja a lábát; beszélgetett egy *Szamaritánus nővel* és tanította őt; együtt étkezett „*vámszedőkkel és bűnösökkel*”; vagy “*mosdatlan kézzel*” evett. Jézus állandóan nyilvánosan háborúskodott a „*vének (Biblia-ellenes) emberi rendelkezései, hagyományai*” ellen.

A tanítványait védve heves beszélgetésbe elegyedett a farizeusokkal, mert azok a hagyomány szerint nem tiszta kézzel ettek. Jézus nyilvánvalóvá tette ezeket a “Biblia-ellenes” hagyományokat az emberek számára.

*“Köréje gyűltek a farizeusok és néhányan az írástudók közül, akik Jeruzsálemből jöttek, és észrevették, hogy némelyik tanítványa tisztátalan, vagyis mosdatlan kézzel étkezik. (* A kézmosás vallási és nem tisztasági előírás volt.) A farizeusok és általában a zsidók ugyanis addig nem esznek, míg meg nem mosták a kezüket egy maréknyi vízzel, mert **ragaszkodnak a vének hagyományaihoz**, és amikor hazamennek a piacról, addig nem esznek, míg meg nem mosakodtak. **Sok egyéb más is van, amit hagyományként átvettek és őriznek**, amilyen például a poharak, korsók, rézedények és fekhelyek megmosása. Megkérdezték tehát tőle a farizeusok és az írástudók: „**Miért nem élnek a te tanítványaid a vének hagyományai szerint**, és miért étkeznek tisztátalan kézzel?”*

Ő pedig ezt válaszolta nekik: „Találóa profétált Ézsaiás rólatok, ti képmutatók, amint meg van írva: Ez a nép csak ajkával tisztel engem, de szíve távol van tőlem. Hiába

tisztelnek engem, ha olyan tanításokat tanítanak, amelyek emberek parancsolatai. Az Isten parancsolatát elhagyva az emberek hagyományához ragaszkodtok.”

Ezt is mondta nekik: „Szépen félreteszitek az Isten parancsolatát azért, hogy a helyébe állíthassátok a magatok hagyományait. Mert Mózes ezt mondta: Tiszteld apádat és anyádat, és aki gyalázza apját vagy anyját, halállal bünhődjék. Ti pedig azt mondjátok: Ha ezt mondja valaki apjának vagy anyjának: korbán, vagyis áldozati ajándék az, amivel megsegíthetnélek, akkor már nem engeditek, hogy bármit tegyen is apjáért vagy anyjáért; és így érvénytelenné teszitek az Isten igéjét hagyományokkal, amelyet továbbadtatok; de sok más ehhez hasonlót is tesztek.” (Márk 7.1-13 Ref. Ford.)

Az utolsó versben lévő „érvénytelenné teszitek” kifejezésre használt görög szó az „akuroō”, ami a következőket jelenti: „*semmissé tenni, megfosztani az erőtől vagy hatalomtól, érvényteleníteni.*” Ezért néhány Bibliafordításban a következő szavakat használják: „*hatálytalanítani*” (KJV), „*eltörölni*” (ESV), „*félretenni*” (YLT) és „*érvényteleníteni*” (NAS).

Itt látjuk az erőteljes megtévesztő és lázadó természetét a „Biblia ellenes” hagyományoknak. Rendelkeznek azzal a képességgel, hogy belopózkodjanak a Szentírás iránt legelkötelezettebb emberek szívébe és elméjébe, hogy megtévesztő jelenlétükkel és erejükkel egyszerűen „*érvénytelenítsék*” Isten parancsolatait. Ha csupán azt vesszük figyelembe, hogy képes „*semmissé tenni*” Isten tökéletes igéjét és parancsolatait, akkor tudatosítanunk kell magunkban, hogy valóban veszélyes ellenséggel állunk szemben. Ami képes *semmissé - és félre tenni*, amit Isten mond, az egy olyan erő, amivel számolni kell: „*(nem) tér vissza hozzám üresen*” (Ézs. 55:11).

Nem csak a Judaizmus idejében volt ez probléma. A „Biblia ellenes” hagyományok létrehozására és továbbadására való hajlandóság ugyanúgy burjánzik a keresztyénségben ma is, ugyanis kétezer éve volt arra, hogy teljesen 'beássa magát a lövészárókba'. A probléma egyáltalán nem csökkent az évszázadok során, sőt erősödött, mert egy nemzetől továbbadásra került ..... minden nemzetnek.

A hagyományok megkülönböztetése

Rövid pillantást vetve a hagyományoknak erre a három kategóriájára, láthatjuk, hogy egyidejűleg *kívánatos, közömbös és konfliktusokat okozó* megbonthatatlan szövetség van a hagyomány és a Szentírás között. Hatalmas és bonyolult erők sora munkálkodik közöttük. Világos, borotva-éles megkülönböztetésre és Isteni zsinórmérték szerinti biztos ítélet gyakorlására van szükségünk, hogy ezeket illetően Isten teljes akaratában és bölcsességében járjunk.

Nem hunyhatunk szemet a hagyományok által létrehozott bonyolult zűrzavar felett, mintha az nem létezne, nem számítana, vagy meghaladná a képességünket, hogy szellemileg és biblikusan mélyreható módon reagáljunk arra. A menny és a pokol erői is tudják, hogy mi múlik ezen. Ez vitathatatlanul *a döntő csata* a Gyülekezet által

vívott háborúban. Az ellenség azt szeretné, ha letennénk a fegyvert és ilyen tekintetben szellemi pacifistákká (háborúellenesekké) válnánk. Jézus nem ezt tette, ezért mi se tegyük.

Amikor ebbe a háborúba, mint bármilyen más háborúba belebonyolódunk, fontos a két lényeges terület megkülönböztetése. Először is, fel kell ismernünk, hogy kik a *szövetségeseink*, másodsor pedig meg kell ismernünk az *ellenségünket*. Ebben a szellemi háborúban a “hagyomány” *MINDKETTŐ* lehet!

A következő részben részletesen meg fogjuk vizsgálni ennek a “szövetséges/ellenséges” kérdésnek a természetét, hogy a „hagyomány” miért rendelkezik olyan ellenállhatatlan erővel az emberi szívekben, Isten és az ellenfél szempontjából egyaránt.

2. rész

A hagyomány pszichológiai ereje

A sorozat mostani és következő részében azt az alapvető kérdést igyekszem megválaszolni, hogy *“miért van a hagyománynak olyan nagy hatása az emberi lélekre és az emberi kultúra alakítására?”* Ebben a részben a hagyománynak az egyénekre gyakorolt „pszichológiai” hatását, a következő részben pedig a közösségekre gyakorolt „szociológiai” hatását fogjuk megvizsgálni. Mindkét tényező együttes hatásának eredményeként a hagyomány az egyik legerősebb tényezővé válik a földön az emberi történelem alakításában.

A Gyülekezettel való kapcsolatot vizsgálva, a hagyomány és a Szentírás az a két rendkívül nagy erő, amik a Gyülekezet történelmi fejlődését befolyásolják. Amint azt az [1. részben](#) megállapítottuk, a hagyománynak a Szentíráshoz való viszonya meglehetősen komplex dolog, mert magában foglalja a „*biblikus*” (Szentírás szerinti), a „*nem-biblikus*” (a Szentírás szempontjából semleges) és a „*Biblia ellenes*” (a Szentírással ellentétes) kategóriákat egyaránt. Amikor a hagyomány sajátos hatását vizsgáljuk a lélekre és a kultúra alakítására, különös tekintettel a Gyülekezetre, akkor szükséges ehhez a kiegyensúlyozott látáshoz tartani magunkat. Meg kell azt is értenünk, hogy a hagyományt elsősorban annak természete és feltehetően nem a formája teszi olyan ellenállhatatlanná. Amit a következő két részben meg fogunk tárgyalni, az vonatkozik a hagyományok kialakulásának és hatásának teljes skálájára.

Mielőtt belemélyednénk, szükséges azonban kijelentnem: egyszerű Krisztus-követő ember vagyok és nem képzett pszichológusként vagy szociológusként írok ezekről. Csupán alapműveltséggel rendelkezem ezekben a témákban, ezért inkább csak “térdmagasságig gázolok bele” a helyett, hogy “fejest ugranék”. Amit most közzéteszek az a saját tapasztalatomból, megfigyelésemből és elmélkedésemből származik. Végeztem egy kis kutatást azzal kapcsolatban, hogy mit mondanak a „szakértők” a hagyomány pszichológiai és szociológiai erejéről, de eddig nagyon

keveset találtam. Így csupán azokat a gondolataimat és következtetéseimet osztom most meg másokkal, amiről - a témával kapcsolatban - sok éven keresztül gondolkodtam és imádkoztam. (Kérlek titeket is, hogy osszátok meg látásaitokat vagy bármi tudományos munkát, amiről tudtok, ami világosságot adhat ebben a témában. Szabad hozzászólni! :-))

A hagyomány és az emberi lélek (psziché)

Azt a kérdést szeretnénk tisztázni ebben a részben, hogy *“miért van a hagyomány olyan nagy hatással az emberi lélekre?”* Kell, hogy legyen *valami* a hagyomány természetében, ami miatt az emberi lélek vonzódik hozzá, nagyra értékeli és hűségesen ragaszkodik hozzá, hogy annak erőteljes hatása alá kerüljön és átformálja őt. Ez az a „valami”, amit keresünk.

Amikor ezen a témán elmélkedtem, a következő néhány gondolatra és következtetésre jutottam, amiket a figyelmetekbe ajánlok.

Az „ismert” dolgok ereje

Amennyire a tanultak és élettapasztalatom alapján ismerem az agy működését, az agyunkban (elektrokémiai) kapcsolatok jönnek létre, amik *“ideg-pályákat”* (ösvényeket) alakítanak ki, amik hajlamossá tesznek bennünket arra, hogy azokat kövessük. Ezek hasonlítanak azokhoz az ösvényekhez, amik egy erdőn haladnak keresztül. Vannak ösvények, amik járhatók és vannak, amiken még munkálkodni kell, hogy járhatóvá váljanak. Következésképpen; a járható (*ismert*) ösvények vonzóbbak és használhatóbbak számunkra, mint a kevésbé ismertek. Számos tudati és érzelmi tényező is elősegíti, hogy az *ismert* irányába mozduljunk el.

Például: a jól *ismert* legegyszerűbb alternatíva választása csökkenti az ismeretlentől való félelmünket, a magabiztosság érzését adja az előrehaladásban, amit gyakran pozitív emlékek kísérnek és kiszámíthatóbb következményekkel járnak, mint az ismeretlen. A hagyomány *ismert dolgok* továbbadását jelenti, ezért az *ismert* és elfogadott dolgok ereje folyamatosan növekszik. Amikor naponta szembe kell néznünk egy hagyományos (*ismert*) vagy egy szokatlan (*ismeretlen*) követése közötti választás lehetőségével, akkor hajlamosak vagyunk a hagyomány (az *ismert*) mellett dönteni. A hagyomány egyik nagy erejét az *ismert* volta adja.

A tartalmas életmód ereje

Közvetlenül ehhez kapcsolódik, hogy az emberek igénylik, hogy legyen egy bizonyos mértékű felépítettség az életünkben. Szükségünk van egy alaptevékenységre, hogy kitöltsük a napokat, heteket, hónapokat és éveket egy bizonyos mennyiségű ismétlődő munkával, ami segít stabilitást és kiegyensúlyozottságot adni és tartalmas módon kitölteni az életünket. Ez bizonyos mértékű biztonságot és békességet ad nekünk az egyébként kaotikus, változó és bizonytalan világban. Nagyon gyakran ez történik velünk, amikor a hagyomány egy úrt tölt be az életünkben. Mivel a hagyomány

rendszerint kipróbált értékrendet, hitet vagy gondolkozásmódot közvetít, ezért ha az megfelel a tartalmas életmód iránti szükségletünknek, befogadjuk azt az életünkbe, amihez tartalom és cél is fog társulni. Az, hogy valaki Isten képére legyen formálva, az emberi szív egyik legerősebb szüksége és vágya. Arra vagyunk teremtve, hogy tartalmasan és meghatározott célt követve éljünk. Ezek nélkül ugyanis az emberi szív elkezd kiszáradni és meghalni. Ezért tulajdonítunk jelentőséget a hagyomány gyakorlásának a mindennapi életünkben; megragadjuk azt és beillesztjük az időbeosztásunkba, mint a leginkább vágyott és becses „tulajdonukat”.

A korábbi generációk tiszteletének ereje

Kiegészül ez azzal a szeretettel, megbecsüléssel és tisztelettel, amivel azok felé vagyunk, akiktől átvettük, elfogadtuk és gyakoroljuk a hagyományokat. A “hagyomány” - a meghatározásából adódóan - egy olyan *valami*, amit “átadnak” vagy „továbbadnak, tovább hagyományoznak”, különösen egyik generációról a másikra. Mivel sok hagyományunkat a szüleinktől, a nagyszüleinktől - általában az elődeinktől és/vagy a kultúrától, - vesszük át, mindenképpen tisztelettel és megbecsüléssel gondolunk azokra, akiktől átvettük, azonban hajlunk rá, hogy azt magának a hagyománynak tulajdonítsuk.

Ez hasonló ahhoz, ahogyan különös tiszteletet és jelentőséget tulajdonítunk számunkra továbbadott eszközök birtoklásának. Vegyük például a nagymama csodálatos kínai porcelán készletét, a nagypapa régi kézi fűrészt, katonai felszerelésének egy darabját a II. világháborúból, egy megtépzott könyvet, amit az 1700-as években írtak stb.... Ezek a dolgok különös jelentőséggel bírnak egyszerűen az örökségünk és a történelmünk iránti tiszteletünk miatt. A hagyományok hasonló módon a meglévő és hozzánk közelálló régi dolgok erejére építenek, amiket azok adnak tovább számunkra, akiket szeretünk és tisztelünk. Ez hatványozottan növeli a „hagyomány pszichológiai erejét”, amikor az életünk részévé válik.

A gyerekkori kiformalódás ereje

Szorosan ezen a vonalon haladva tovább, tény, hogy nagyon sok hagyomány - ránk hagyományozás által - leginkább a gyerekkorunk kiformalódó éveiben épül be az életünkbe. A gyerekek elképesztő kapacitással rendelkeznek a csodákat és a tanulást illetően. Egy padlón keresztülmászó bogár teljesen el tudja bűvölni őket. Megbámulják és tanulmányozzák az arcokat a szupermarketekben. Mosolyognak és nevetnek a legegyszerűbb dolgokon. Állandóan nyitott szemmel és füllel szívják magukba a körülöttük lévő világot és csodálatosak és maradandóak a benyomásaik. Ezek a *gyerekkori kiformalódás* évei: erkölcs, értékrend, szokások, tapasztalatok, megszokások, gyakorlatok, tanítások és hasonló dolgok, amik rendszeresen kitöltik az életüket. Beléjük ívódnak és *kiformalják* azt, hogy kik is ők valójában és mivé válnak. Sok hagyományt már az első levegővétellel szívunk magunkba és azok mélyen beívódnak a lényünkbe. Ezek a ránk hagyományozott hitek és szokások bevésődnek a lelkünkbe és hozzájárulnak, hogy alakítsák és formálják az életről alkotott

benyomásunkat és felfogásunkat. A hagyományoknak ez a természete nehezen megbecsülhető befolyással van a lelkünkre.

A kölcsönhatások halmozódásának ereje

A hagyományok nem elszigetelt módon hatnak az életünkre. Ezért minden, szokásainkkal kapcsolatos dolog valamilyen módon hat egymásra a lelkünkben. Ha olyan emberek gyakorolják rendszeresen a hagyományokat, akiket szeretünk és tisztelünk, akkor hajlunk rá, hogy a szeretetünket és tiszteletünket a hagyományra irányítsuk. Ha rendszerint egy meghatározott helyen gyakorolják a hagyományt, akkor az a hely különleges jelentőséggel fog bírni, ami a lelkünkben a hagyomány jelentőségével és különlegességével kapcsolódik össze. Ha kellemes és tartalmas élmények kapcsolódnak különleges hagyományok gyakorlásához, ezek az emlékek beépülnek a hagyomány iránti általános ragaszkodásunkba és vonzódásunkba. Néha az érzéki megtapasztalások – látvány, illatok, hangok és ízek -, amik betöltenek és körbevesznek egy különleges hagyományt a legerősebb érzelmi és szentimentális kötődések, amivel rendelkezünk.

A „kölcsönhatások halmozódásának” ez a szempontja különösen befolyással van az „Isteni dimenziókra”, főleg amikor vallási és/vagy szellemi természetű összefüggésekről van szó. Az ilyen összefüggésben gyakorolt hagyományok megsokszorozzák annak az Istenségnek az jelentőségét és az álszentséget, ami felé irányulnak. Mindenképpen egy vallásos atmoszféra vagy szellemi jelenlét kíséri azokat, még akkor is, ha azok nem valami különleges hagyományok közvetlen eredményei, de mégis egyé válnak a lelkünkben. Ennek eredményeként a hagyomány közvetítheti az Isteni elfogadás és jóváhagyás jelentőségét, erejét és hatalmát. Nem nehéz belátni, hogy miért tartanak ki az emberek a legőszintébb módon az ilyen hagyományok mellett és miért védik olyan hűségesen, ha valaki megtámadja azokat. A legtöbb gyakorolt hagyomány esetében, ezek a halmozódó kölcsönhatások folyamatosan megsokszorozódnak, és ez által felerősítik a hagyományok iránti általános érzékenységünket és tiszteletünket.

Néha a másodlagos kölcsönhatások összeadódnak és végül a hagyományok átadása szempontjából elsődleges okokká válnak. Hasonló ez egy dombról leguruló hólabdához, amire egyre nagyobb „tömeg” és „súly” rakódik és ezért egyre nagyobb nyomattal rendelkezik. Ez a „halmozódó kölcsönhatás” ereje, ami csupán egyike az okoknak, amiért a hagyományok olyan erőteljes hatást gyakorolnak az emberi lélekre.

A közösség elfogadásának ereje

Közülünk a legtöbben úgy tűnik tudat alatt hiszik, hogy az emberiség egy bizonyos idő után általában rendelkezik egy „átvilágítási mechanizmussal” annak megállapítására, hogy mi a jó, a helyes, a jelentőségteljes és az igaz. Amikor valami olyat adnak tovább nekünk, ami túlélte ezt a „rostát”, hajlamosak vagyunk megkérdőjelezés nélkül elfogadni annak érvényességét és értékét. Úgy gondoljuk, hogy annak gyengeségeit, hiányosságait és/vagy hibáit az elődeink már felfedezték és kiküszöbölték jóval az

előtt, hogy az eljutott hozzánk, és ezért hajlamosak vagyunk rá, hogy vakon megbízzunk a közösség véleményében. Ily módon a hagyományok a közösség hallgatolagos elfogadása által – megvizsgálás nélkül - kerülnek továbbadásra, ami meglepően nagy teher hordozására készíti az embereket.

Nem vesszük figyelembe, hogy azok az egyének, akik azt a nagyobb közösséget alkotják, azok hasonlóképpen jóhiszeműen vették át a hagyományt a közösség többi részétől. Ez a korábban említett egyéb tényezőkkel kombinálva, a hagyományt felruházta egy olyan képességgel, hogy az képes önálló életet élni. Hivatkozva ismét a hólabda hasonlatra, ahogyan az a dombról lefelé gurulva növeli a tömegét és a sebességét, végül szinte lehetetlenné válik egy egyén vagy egy meghatározott embercsoport számára, hogy megállítsa azt. A közösség elfogadásának ereje tehát egy fontos tényezője a hagyomány lélekre gyakorolt hatásában.

A személyes azonosság ereje

Mivel a hagyományok gyakran olyan alapértékeket, tartalmi kérdéseket, erkölcsi normákat és eszméket testesítenek meg és képviselnek, aminek jelentősége van a legtöbbször életében, azok gyakran megtalálják a helyüket az életünkben közvetlenül kapcsolódva olyan lényegi dolgokhoz, hogy kik is vagyunk valójában. A lelkünk mélyén azonosulva velük, készségesen vezetjük le *azokból* az azonosságunkat. Ez különlegesen igaz azokra a hagyományokra, amikkel a legmélyebb kapcsolatot ápoljuk, amikből már a személyes azonosságunkat vezetjük le: család, nemzet, nemzetiség (etnikum), kultúra, vallás stb. Amikor a hagyományok elérnek ahhoz a ponthoz, ahol az a személyes életfelfogásunkat és azonosságunkat határozza meg, akkor az már eljutott arra a pontra, amikor a hagyomány a legerőteljesebb hatást fejt ki a lelkünkre és a lelkünk felett. Ennél a pontnál rendkívül nehéz azt eltávolítani az életünkből, mivel bele ivódott a személyiségünkbe és teljes mértékben meghatározza a személyazonosságunkat.

Kölcsönös egymásra hatás melletti előrehaladás ereje

Végül és összegzésképpen, a hagyomány rendelkezik egy megmagyarázhatatlan erővel, ami befolyásolja az emberi lelket egy olyan folyamat miatt, amit “kölcsönös egymásra hatás melletti előrehaladásnak” nevezhetünk. Ugy gondolom ez egy kevésbé ismert és mégis a legerőteljesebb tényező, mivel az minden más hatásra vonzást gyakorol.

Ennek a folyamatnak a bemutatására, szeretném, ha megnéznénk a „Borjú ösvény” ([“The Calf Path”](#)) című verset, amit ennek a sorozatnak a bevezetéseként tettem közzé. Ez a vers tulajdonképpen a „kölcsönös egymásra hatás melletti előrehaladásról” szól. Ez egy magányos borjú előrehaladásáról szól, egy kanyargós úton, ami folyamatosan ösvénnyé, dűlőúttá, közúttá, falusi utcává, végül egy város fő közlekedési útjává válik. Ezt a folyamatot követve egy falu és azután egy város épül fel a kanyargós út mentén, ami végül egy nyüzsgő metropolisszá válik. Az idő előrehaladásával a legelső elkóborolt borjú „lábnyomának útvonala” nem változik és a

végén már nem csak egy országút pályáját határozza meg, hanem mindazt a struktúrát is, ami körülötte kialakul és felnövekszik. Ez a “kölcsonös egymásra hatás melletti előrehaladás” vesz körül bennünket mindenhol. Ennek a folyamatnak az a lényege, hogy jóllehet az eredeti ok határozta meg annak az ösvénynek az eredeti „nyomvonalát”, ami körül a megfelelő komplexum hajdan létrejött és kifejlődött, de az eredeti ok később “gátjává” vált minden változásnak, mert szinte már lehetetlen azon változtatni. Ha később változtatni kellene, akkor már nem csak a “főutat” kellene megváltoztatni, hanem azt a “metropoliszt” is, ami körülötte az idők folyamán kialakult.

Ez egy vázlatos képet ad nekünk arról, hogy mi megy végbe a lelkünkben, amikor különböző “ideg-pályák” alakulnak ki, és megszámlálhatatlan “szinoptikus kapcsolat” alakul ki azok között. Egy idő után ezek az „ösvények” „utakká” később “főutakká” válnak, és ami körülöttük kialakul az egy óriási neurológiai “ipartelep” a lelkünkben. Ez az “ipartelep” hajlamos “körbevenni és lezárni” a “főutakat”, ami a későbbi szinte lehetetlenné teszi a változást.

Ez megmagyaráz sok nehézséget a régóta fennálló életmódunk megváltoztatásával kapcsolatban, vagy, hogy feladjunk nem kívánatos régi gondolkozás mintánkat. Ezt fejezik ki a következő – angolszász – közmondások is: “régi szokásokat nehezen hagy el az ember” valamint “öreg kutyát nem tudsz megtanítani új trükkökre.” Ezért van az, hogy hiába vagy győztes egy vitában az mégsem változtatja meg a másik személy gondolkozását, mert az emberek csak olyan messzire mennek el az egyet nem értésben, amíg az nem okoz nekik érzelmi törést. A “főút” megváltoztatása a „város” nagy részének átrendezését igényelné, ami egy erős gondolati és érzelmi védekezést vált ki.

A hagyományok e pszichológiai úttestek útgyalu és útdöngölő gépei. Az összes fent említett szempont a maga befolyásával hat egymásra, hogy kiépítsék a lelkünk autópályáit. Körülöttük és azokkal összhangban nő fel és fejlődik ki egy bonyolult kapcsolata a gondolatoknak, érzéseknek, észleléseknek, hiteknek, értékrendeknek, erkölcsi értékeknek, távlatoknak, tapasztalatoknak, érzéseknek, benyomásoknak, elvárásoknak, félelmeknek, emlékeknek, reményeknek, álmoknak, vágyaknak, ellenszenveknek, elfogultságoknak, előítéleteknek, feltételezéseknek, gondolattársításoknak, szándékoknak, meggyőződéseknek és hasonlóknak. Az egyszer létrehozott bonyolult csomópontok egy idő múlva forgalmi dugót idéznek elő a főutak kereszteződésében, ahogyan azok a hagyományok is, amik egy adott helyen korábban kialakultak.

A Szentírás *térképe* szerint a “biblikus hagyományok” Krisztus követésében kialakítanak és kiköveznek néhány ilyen „főutat”. „Isten városa” következképpen azon dolgok körül épül fel, amik a belső emberben vannak. Sok “Biblia ellenes hagyomány” azonban hamisított „főút” az emberi lelkekben és e tévutak körül “erősített városok” épülnek fel. Ahogyan az Úr munkája előrehalad és egyre több „földet” vesz birtokba. Isten Szava folyamatosan kihívást intéz a lelkünkben kiépült hamisított „főutakkal” és az azzal összhangban felépült nem biblikus „ipartelepekkel”

szemben. Néhány ezek közül megsemmisül Isten ereje alatt, a többi azonban egyszerűen változatlan marad. Ez egy folyamatos harc a hívők lelkében.

A „kölsönös egymásra hatás melletti előrehaladás” folyamata valószínűleg a legerősebb gyökerekkel rendelkező tényező, ezért van a hagyományoknak olyan erőteljes befolyása az emberi lélekre, és ezért állította azt Jézus, hogy lehetséges *“Isten igéjét erőtlenné (hatástalanná) tenni.”* (Márk 7:13)

~ ~ ~

Ezért ha figyelembe vesszük, hogy ez a nyolc tényező kölcsönösen hat egymásra és ezek együttes ereje határozza meg a hagyomány lélekre gyakorolt hatását, akkor kezdünk rájönni, hogy miért kell a hagyományt olyan jelentős erőnek tekintenünk Isten és az ellenség szempontjából egyaránt. Akár hiszed akár nem csupán a történet fele. A következő részben meg fogjuk nézni a történet további részét is, ami a *“hagyomány szociológiai ereje.”*

Ez az, ahol a hagyomány már szteroiddá válik! :-)

3. rész

A hagyomány szociológiai ereje

Folytatva ezt a sorozatot választ keresünk a kérdésünk második felére, ami a 2. részben került megfogalmazásra: *“miért van a hagyománynak olyan nagy ereje az emberi lélek befolyásolásában és az emberi társadalom alakításában?”* Az előző részben, az egyéni, „pszichológiai” oldalt vizsgáltuk meg. Most a közösség „szociológiai” oldalát fogjuk megnézni.

(A fordító beszúrása: A *szociológia* (a latin *socius*, azaz „társ”, „társaság”; valamint a görög *λόγος*, *logosz*, azaz „-tudás”, „-tudomány” szavakból) a társadalmi élet összetevői, az egyének, csoportok, szervezetek, intézmények (család, iskola, egyház, állam stb.) életének, működésének törvényszerűségeit, szabályait és folyamatait vizsgáló elméleti és gyakorlati tudomány. A szociológusok a társadalmi és társas viselkedést tanulmányozzák az emberek által alkotott társadalmi, vallási, politikai és gazdasági intézményeken, szervezeteken, csoportokon belül. Tanulmányozzák a társas kölcsönhatások során a csoportokon belül vagy azok között létrejövő viselkedési formákat, nyomon követik kialakulásukat és terjedésüket, elemzik a csoporttevékenység hatását az egyéni résztvevőkre. Szociológusok vizsgálják egy társadalmi csoport, szervezet vagy intézmény jellemzőit, az egyének egymásra és csoportjukra kifejtett hatását, ezzel összefüggésben az egyén olyan tulajdonságainak szerepét, mint a biológiai nem, társadalmi nem (gender), a kor vagy a rassz. A szociológia tárgyterületei többek között a család, a kisebbségek, az oktatás,

a vallás, a politika, a lakóhely, a bűnözés, a szellemi és egészségi környezet társadalmi kérdéseivel foglalkoznak. <http://hu.wikipedia.org/wiki/Szociol%C3%B3gia>)

A pszichológiai és a szociológiai oldal elválaszthatatlanul kapcsolódik egymáshoz és a hagyományt egy olyan hatalmas erővel ruházza fel, amik az emberi megtapasztalás teljességét együtt alakítják ki. Nem kaphatunk teljes képet a hagyomány óriási befolyásáról mindaddig, amíg mindkét oldalt figyelembe nem vesszük.

A közösség szinergikus (kölsönhatásokon alapuló) természete

A 2. részt azzal a megállapítással fejeztem be, hogy amikor a „szociológiai szempont” is belép, a „hagyomány szteroiddává válik”. A „közösségnek” van egy kölcsönhatáson alapuló természete, ami azt eredményezi, hogy az egyéneken belül létező legtöbb tényező és hatás hatványozottan megsokszorozódik egy közösségen belül. Ez *egyrészt* azt jelenti, hogy a „közösség” a közösséget alkotó személyek összes „*pszichológiai*” hatásának együttes keveréke. Ezek a hatások egy személyen belül is halmozódnak és önmagukban véve is jelentős mértékűek. *Másrészt*, a „közösség” az összes olyan „*szociológiai*” hatásnak az együttes keveréke, ami egy csoporton belül kialakul. Ez a természetét tekintve megsokszorozó - egyének közötti dinamikus hatás - minden irányban és minden szinten összekeveredik és egymásba fonódik. Amikor az egyéneken belüli minden hatás összekeveredik az egyének közötti minden hatással, a közösség kölcsönhatásának ereje hatványozottan megsokszorozódik.

A hagyomány és a „közösségi lélek”

A hagyomány minden befolyásoló tényezőjének, amik erőteljesen munkálkodnak az egyéni lélekben, létezik közösségi megfelelője is. Ezek segítenek kiformálni azt, amit „közösségi léleknek” fogok nevezni. Ezzel az elnevezéssel nem kívánok egy misztikus „New Agy”-esnek vagy valami másnak tűnni, csupán hivatkozni az érintett pszichológiai és szociológiai tényezők keveredésére, amik áthatják az egész közösséget, mint testet és együttesen formálják ki a gondolkodás, az érzés és a cselekedet közös útját. Éppen úgy, ahogyan az egyéni lélek *gondolkodásból, akaratból és érzésekből* áll, úgy a „közösségi lélekről” is elmondható, hogy létezik „*közösségi gondolkodás*” (közös látások, nézetek, vélemény stb.), „*közösségi akarat*” (közös vágyak, célok, tervek, törekvések, stb.), és „*közösségi érzés*” (szeretet, öröm, bánat, stb. megosztása egy más között). Ezek egymással összekapcsolódnak, hogy kiformáljanak egy egyedülálló „közösségi személyt”, ami az egyéni lélekhez hasonlóan rendelkezik annak minden jellegzetes lelki tulajdonságával, annak kiformalódási, fejlődési és kifejezési módját illetően. Minden tulajdonság, ami a hagyományt illetően hatással van az egyéni lélekre, hasonlóan áthatja és befolyásolja a „közösségi lelket” is.

Ezt követően nagyon röviden hivatkozunk a 2. részben tárgyalt pszichológiai tényezőkre, amikhez hasonlók *szociológiailag* a „közösségi léleknél” is fellelhetők.

A közösségi ismeret (ismert dolgok) ereje

Ahogy az “ismert dolgok” az egyén lelkében ideg-pályákat alakít ki, úgy a személyek közötti kapcsolatokban valaminek az “ismerete” a „társas kapcsolatok pályáit” alakítja ki a „közösségi lélekben”. Ezek a közösségi gondolkozásmód és gyakorlatok kialakulásának irányába hatnak. A közösségi szokás vonzó és befolyásos erő, amennyiben a társas kapcsolatok harmóniáját, az együttműködést és a sikert munkálja, és közben minimalizálja a közösségben a bajokat, a széthúzást és a kudarcot.

Ennek a tényezőnek a pszichológiai ereje, ahogyan azt korábban már megvizsgáltuk *“csökkenti az ismeretlentől való félelmet, a legegyszerűbb választást kínálja fel és biztonságérzést ad, amit gyakran pozitív élmények kísérnek, és a végeredmény kiszámíthatóbb, mint az ismeretlen esetében”* Ugyanezek a hatások hasonló módon munkálkodnak a „közösségi lélekben” is, csupán összekeveredve hatványozott módon!

Egy egyszerű példán keresztül nézzük meg, hogyan változik meg egy csoport tagjai közötti társas kapcsolatok ereje, ha egymás után többször is azzal próbálkoznak, hogy együtt átküzdjék magukat egy gabonatóblában kialakított labirintuson. Eleinte a labirintus teljesen ismeretlen és a csoport dinamikáját a bizonytalanság, a határozatlanság és a zavar jellemzi, egy bizonyos szintű egyet nem értéssel, széthúzással és vitával. Minden egymást követő próbálkozás után azonban figyelemre méltó változás következik be a csoport dinamikájában. A csoportot egyre inkább a növekvő magabiztosság, a hozzáértés, a határozottság, az egység és az öröm jellemzi. Harmadik vagy negyedik próbálkozásuk alkalmával az együttműködésüket már a tökéletes egység, a nagy hatékonyság és a könnyedség jellemzi. A különbség ezen megtapasztalások között egyszerűen a közösség magasabb „ismereti” szintje.

Egy labirintus egy statikus dolog, az élet azonban nem. Az élet eléggé meglepetésszerű és több nem várt, ismeretlen fordulat, kanyar és útkereszteződés van benne, mint amit a kalandvágyunk egyáltalán kívánna. Amikor másokkal együtt küzdjük át magunkat rajta, akkor az ismert dolgok örvendetesek. Ez magyarázza a csoport elfogadása és fejlődése mögötti nagy hajtóerőt, ugyanis bizonyos féltve őrzött hagyományok alapvető fontosságúak a közösség jó működése szempontjából.

A hagyományok ismert terepet biztosítanak, és számtalan lehetőséget kiszűrnek, amik az egységben történő döntéshozatalt és a nemek közötti esetleges viták kiszűrését segítik. Sokkal sikeresebbek és boldogabbak vagyunk, amikor együtt küzdjük át magunkat egy „labirintuson”, mint amikor egyedül találjuk magunkat szembe az ismeretlennel. A hagyomány támogatja a társas kapcsolatoktól elvárható dinamikus működést.

A közösség tartalommal megtöltött működési módjának ereje

Egy adalék ehhez: nem létezik csoport, ami sikeres lehetne és működni tudna a *tartalom* és a *működési mód* két lényeges eleme nélkül. A tartalom célt ad egy

csoportnak, és a működési mód pedig megadja az együttműködésre épülő tevékenység módját. (Nehéz helyzetben lennénk, ha találnunk kellene egy tartalom nélküli csoportot, ami sikeres és egy működési mód nélküli csoportot, ami működik.) A hagyomány egy olyan alap, ami mindkét elemet egyidejűleg biztosítja, és ezért valamilyen formában alapvetővé válik a legtöbb csoport számára. Ez segít stabilitást, kiegyensúlyozottságot, rendet, működőképességet és célt adni egy csoport számára.

Amikor a „hagyományra” gondolok, gyakran eszembe jut a *Hegedűs a háztetőn* című film nyitódala. A dalt végigkísérő elbeszélésben a főszereplő, Tevye a „hagyomány” fontosságáról és arról a stabilitásról beszél, amit a hagyomány biztosít. Az elbeszélésből egy részlet, ahol ezt kérdezi: „és hogyan őrizzük meg a stabilitásunkat? Ez egyetlen szóval elmondható! *Hagyomány!*”; „...A hagyományaink miatt voltunk képesek megőrizni a stabilitásunkat sok éven át”; „...Kérdezhetnéd: *hogyan keletkezik egy hagyomány?*’ Elmondom neked: *nem tudom. De van hagyományunk és a hagyományaink miatt közöttünk mindenki tudja, hogy ki ő valójában és mit vár el tőle Isten, hogy cselekedjen*”; „...A hagyományaink nélkül az életünk olyan rogyadozó lenne, mint ... mint ... mint egy *hegedűs a háztetőn.*” (Ide kattintva a film egész nyitódala meghallgatható egy YouTube videóról)

Ez az elbeszélés arról a stabilitásról szól, amit a tartalom és a működési mód biztosít bármilyen társadalmi csoport számára a “HAGYOMÁNY!” :-)) befogadása által.

A közösség korábbi generációk tiszteletének ereje

A legtöbb hagyomány, amit egy csoport magáévá tesz, nem a csoporton belül keletkezik, hanem más forrásból vesz át átöröklés által. Általánosságban nézve a csoport egy tisztelt és a társadalmilag elfogadott, meglévő dolgot vesz át, amivel kapcsolatosan a csoport egy különleges érzést táplál. A tisztelet és a megbecsülés nagymértékben segíti a hagyományok továbbadását. Ez még értékesebbé és becsesebbé teszi azokat, mint ha azok egyszerűen csak a csoport saját érdemei lennének és növelik a hagyomány csoporton belüli szociológiai erejét.

Ez a hajlandóság egy csoportnak az önmagánál nagyobb közösséghez való tartozás közös vágyából táplálkozik. Ez nem csak egyénekre igaz, hanem a csoportokra is. Egy nálunk nagyobb és erősebb alapokkal rendelkező csoport hagyományának elfogadása és tisztelete által felerősödnek a valakihez való tartozásból fakadó érzéseink és ez által a sajátunknál valami nagyobb jön létre. A másoknak átadott hagyományok gyakran az egyes közösségek összekötő kapcsaivá válnak.

A közösség gyerekkori kiformalódásának ereje

Minden csoport fejlődésében van egy kiformalódási időszak, amikor kialakul a csoport alapvető “DNS”-e. Csupán az által, hogy ez a “DNS” gyakran más forrásokból kerül átörökítésre, magában hordozza hitek és gyakorlatok valamilyen formában való „továbbadását, ill. átvételét”. Ha a csoport ezeket már kezdetben magáévá teszi, akkor azok alakítani fogják a csoport látását, célját, értékeit, hitét és gyakorlatát. Ha ezek a

létesítés alapjává válnak, akkor később rendkívül nehéz azokat gyökerestül kitépni, mert pontosan azok határozzák meg a csoport természetét és jellegét. A „kollektív lélek” ilyen tekintetben az egyéni lélekhez hasonlóan a „formálódó gyermekkor” idején alakul ki.

A közösségen belüli kölcsönhatások halmozódásának ereje

A hagyomány közösségi gyakorlata a továbbadott tapasztalatok és emlékek miatt óriási kényszerítő erővé válik nem csak a csoport számára való közvetlen és elsődleges eredménye, hanem annak másodlagos eredménye miatt is. Ez hatványozottabban nagyobb lesz közösségi szinten, mint pusztán egyéni szinten.

Nézzük meg a különbséget például a között, ha egyedül megyünk be egy étterembe vagy egy baráti csoporttal. Az étteremben mindkét esetben ugyanazt az atmoszférát és ugyanazt a nagyszerű ételt élvezhetjük, de a második esetben megoszthatjuk a tapasztalatainkat másokkal. A megtapasztaláshoz hozzáadódik minden közösségi kölcsönhatás, ami az éttermi látogatás során vagy azt követően történik. Ez még inkább növeli az esemény élvezeti értékét és jelentőségét! Az este minden látványa, hangok, ízek, illatok és érzések, amiket a csoport minden tagja megtapasztal, a csoport együttes jelenléte által felerősödik. Ezért számít különleges társasági eseménynek a házon kívül elköltött vacsora. Ugyanez érvényes és mondható el egy vidám-park vagy egy sportesemény meglátogatására, vagy egy gyalogtúrán való részvételre.

Amikor választanunk kell, ritkán döntünk úgy, hogy ilyen eseményekre egyedül megyünk! A hagyományok együttes gyakorlása esetén ugyanez a felerősítő hatás érvényesül. Gyakran a továbbadott másodlagos megtapasztalások és emlékek azok, amik végül az ismétlődő események szempontjából elsődleges okká válnak. A közösség másodlagos hatásai halmozódnak minden egymást követő megtapasztaláskor, állandóan növekvő tartalmat és jelentőséget adva a csoport hagyományának. Ahogyan azt az egyéni lélekre vonatkozóan is megjegyeztük, ha a hagyományokat szent cél érdekében, vallásos vagy szellemi beállítottsággal gyakorolják, akkor az „ráteszi a kezét” az „Isteni dimenziókra”. Az érzékelhető Isteni jelenlét az elfogadás és elkötelezettség érzését kelti a közösségben, ezért ezeknek a hagyományoknak egy felsőbbrendű hatalmat tulajdonítanak, és úgy tekintenek azokra, mint a saját tulajdonukra. Ezért azokat jogosan vagy jogtalanul, szentként tisztelik, és vallásos buzgósággal védik.

A közösség társadalmi elfogadottságának ereje

Egyes csoportok általában keresik a nagyobb és erősebb alapokon álló társadalmi szervezetekkel való kapcsolatot, hogy azok támogassák és hitelesítsék a hitüket és a gyakorlatukat. Azok többsége összhangban van a kialakult társadalmi szokásokkal és normákkal, ami biztonságot és törvényes jóváhagyást jelent számukra. Amikor a hagyományok széles körben továbbadásra kerülnek, az a továbbadó közösség számára hallgatólagosan ugyan, de egy óriási hatalmat jelentenek, ami óriási, néha hihetetlenül nagy erő. Nagy fontosságot tulajdonítunk azoknak a hagyományoknak, amik túlélnek a

történelmi megpróbáltatások viharát és a közösség „társadalmi jóváhagyása” hitelesíti azokat.

A közösség azonosságának ereje

Ezeken túlmenően minden közösség kialakítja a saját azonosságának valamilyen formáját, ami továbbadásra kerül, és megerősíti az ön-értékelésüket. Ez az azonosság határozza meg, hogy a nyilvánosság milyen képet alakít ki róluk és milyen jelzőkkel illeti őket. Mivel a hagyományok áthatják egy csoport természetének teljes ’szövetét és rostszálait’ az „ismert dolgok”, a „tartalommal töltött működési mód”, a „generációk tisztelete”, a „formálódó gyerekkor”, a „kölsönhatás halmozódása”, és a „társadalmi elfogadottság” gyakran a „közösség azonosságának” alapjává válnak.

Ahogy Tevye mondta a *Hegedűs a háztetőn-ben*: *“a hagyományaink miatt mindenki tudja közöttünk, hogy ki ő valójában...”* Ez igaz az egyénre és igaz a közösségre is. Ahogy a 2. részben megtárgyaltuk a „személyes azonosság erejét”, a hagyományok által egy csoport olyan mértékig átítatódhat, hogy a csoport elfogadja annak azonosságát és az által más közösségektől való megkülönböztetését. Ekkor éri el a hagyomány ereje tetőpontját, és már az alakítja, formálja és tartja fenn a közösséget. Ezen a ponton nagyon nehéz azt valaha is megváltoztatni vagy abból kiszakadni.

A közösség kölcsönös egymásra hatás melletti előrehaladásának ereje

Ez az utolsó dinamikus tényező, ami a pszichológiai párjához hasonlóan a „*legkevésbé ismert és mégis a leghatalmasabb tényező...*” Ha teljesen meg akarjuk ragadni a hagyomány szociológia erejét, akkor meg kell értenünk ezt az utolsó tényezőt.

Amikor egy csoport kiformalódik és fejlődik, a hagyományok beépülnek a csoport alaptevékenységébe, átszöve a csoport egész életét a csoport létezésének és kifejeződésének minden tulajdonságát, akkor elkezdi felvenni egy olyan formát, amit alapvetően az elfogadott hagyományok határoznak meg. A hagyomány beépül a csoport alapításkori hitébe és gyakorlatába és a körül felépül a közösségi kölcsönhatásoknak egy bonyolult rendszere: tevékenységek, megtapasztalások, elvárások, célok, diplomáciák, értékek, magatartások, eszmék, érvényesülések, látások, filozófiák, szervezeti felépítések, vezetőség ereje, fizikai erősségek, a nyilvánosság előtti kép, hírnevek és hasonlók. A „kölsönhatásokon alapuló bonyolult rendszer” a „kezdeti magból” kiindulva létrehozza a hagyománynak egy olyan formáját, ami a csoporton belül és körülötte felépül. Az időben előre haladva ez a rendszer egyre megalapozottabb és bonyolultabb lesz. Amilyen hatást a „kölsönös egymásra hatás melletti előrehaladás” pszichológiai folyamata fejt ki az egyén lelkén belül, ugyanez igaz a szociológiai folyamatra a „közösség lelkét” tekintve. Ha egyszer kialakul egy bonyolult külső kapcsolatrendszer akkor az „bezárra” azt egy olyan „formába”, ami szerint kialakult. Ha később kísérletet tesznek a „kiformáló mag” valamelyik jellemzőjének megváltoztatásra, az nagyon nehéz - szinte lehetetlen - lesz, mivel az nyomást gyakorol az öt körülvevő „bonyolult – kölcsönhatáson alapuló – rendszerre”, ami állandóan meg akarja tartani a „kiformáló magot” az eredet

formájában. Ha a változtatást erőltetik akkor az rendszerint szakadásokat eredményez a környezeti kapcsolatrendszerben, ami jelentős következményekkel jár az egész közösség egységére és harmóniájára.

Ahogy a csoport, úgy minden intézményesült forma estében ugyanez a természet és fejlődés a jellemző, ebből adódóan törvényszerű, hogy minden esetben ugyanez a fejlődési folyamat játszódjon le. Nagyon fontos tehát, hogy a legnagyobb figyelmet szenteljük azokra az alapelvekre és gyakorlatokra, amin egy csoport létesül és fejlődik, hogy azok jól szolgálják a csoport rendeltetészerű célját, a különböző fejlődési szakaszokban a működésük teljes ideje alatt. Bölcs dolog figyelembe venni ezt az utolsó tényezőt, amikor az alapvető hitek és gyakorlatok alapján egy megfelelően létrehozott csoport esetleges későbbi megváltoztatásának természetére és költségére gondolunk. A változtatás később sokkal bonyolultabb és a költségek is sokkal nagyobbak, mint ami a csoport indulásakor felmerült. A hagyomány "erőmutatványának" (tour de force) ez az utolsó tényezője teszi teljessé azt a szociológiai erőt, ami kiforrálja a "közösségi lelket".

~ ~ ~

Ez a nyolc tényező mind az egyéni és mind a "közösségi lélekre" hat, és lehetőséget ad arra, hogy megragadjuk és kezelni tudjuk a hagyomány pszichológiai és szociológiai erejét. A hagyomány minden szinergikus energiájával és kölcsönhatásával együtt hihetetlenül nagy erőt képvisel az *"emberi lélek befolyásolásában és az emberi társadalom alakításában!"*

Ennek a sorozatnak a következő két részében azt fogjuk megnézni, hogy a hagyomány hogyan befolyásolja az Egyház végidőbeli állapotát, a hitehagyás és a helyreállítás szempontjából nézve. Nem lehet hatalmasabb tényező az Egyház végső helyreállításával kapcsolatban, mint a hagyománynak ez a komplex témája. Nagyon várom, hogy hamarosan megoszthassam ezt veletek!

4. rész

A hagyomány és a hitehagyás

Ebben és a következő – sorozatot lezáró - részben szemügyre vesszük a hagyomány helyét és erejét a Gyülekezetben, ami két nagy fontosságú alapelvhez kapcsolódik, amik meg fogják határozni a Gyülekezet állapotát a korszak végén. Vizsgálódásunkat először, a *hitehagyás*, majd azt követően a *helyreállítás* alapelveinek szempontjából végezzük. Ez két fontos *elmozdulás*, ami a vég ideje felé haladva növekvő mértékben jellemezni fogja a Gyülekezetet. Lényeges megértenünk a hagyomány elsődleges jelentőségét, ami mindkét alapelv esetében fontos szerepet fog játszani!

Vissza a jövőbe

Ha meg akarjuk érteni a hitehagyás és a helyreállítás folyamatát, hogy azok hogyan jutnak el a tetőpontra és hogyan fognak megnyilvánulni a kor végén, akkor vissza kell menni a kezdetekhez és megvizsgálni azok kialakulását. Isten üdvterve szerint a kezdet határozza meg a véget, és a vég a kezdet beteljesülése. Amikor visszamegyünk a kezdetekhez, akkor lényegében „visszamegyünk a jövőbe”. Itt találhatók meg mindkét - teljesen kifejlődött - fa gyökerei.

A Gyülekezetet szempontjából a hitehagyás és a helyreállítás a maguk különleges jelentőségével egyaránt megtalálhatók Istennek a Gyülekezetre vonatkozó eredeti tervében. A hitehagyás egy *messzire* való *elmozdulás* - eltávolodás - az eredeti tervtől és a helyreállítás egy *vissza-mozdulás* – visszatérés - az eredeti tervhez. Mivel mindezen alapelvek megértésének kulcsa a kiindulási állapot, ezért vissza kell mennünk a kezdetekhez.

Kezdetben ...

Isten Gyülekezetre vonatkozó eredeti tervét, mint mintát egyetlen szóban lehetne összefoglalni... “KRISZTUS!” A Gyülekezet egyszerűen Krisztusnak a testületi kifejeződése a földön (és a mennyben). A Gyülekezet minden jellemzője Krisztus megnyilvánulása és kiábrázolása kell, hogy legyen. Krisztus a Mennyei Minta és minden dolognak összhangban kell lennie vele. Akármi is legyen az, minden Krisztusból és Őreá nézve történik; Isten eredeti terve és mintája szerint. Bármi legyen az, ami nem Krisztusból és nem Krisztusra nézve történik, az nem Isten eredeti terve és mintája szerint történik. A Gyülekezet a legegyszerűbben így fejezhető ki: “KRISZTUS”! (1 Kor. 12:12)

Jóllehet, Isten adott az Ő Egyházára vonatkozóan egy általános kinyilatkoztatást, ezt azonban lerombolja az a mérhetetlen sok különleges szempont, ami a megvalósítás során megjelenik a gyakorlatban. Ezek közül csupán négyre fogok koncentrálni, amik meghatározzák a Gyülekezet elhívásának lényegét: kinyilvánítják és kiábrázolják Krisztust. Meg vagyok győződve, hogy amikor ez a négy leglényegesebb alapelv Krisztusra nézve megvalósul, az egész Gyülekezet magáévá fogja tenni Krisztus „DNS”-ét és minden tekintetben hasonlítani fog rá.

Ez a négy alakító tényező a következő:

1. Krisztus kell, hogy a Gyülekezet *egyedüli középpontja* legyen. Az *egyetlen*, aki körül, aki miatt, és akire nézve a Gyülekezet összegyülekezik és kiformalódik.
2. Krisztus kell, hogy a Gyülekezet *legfőbb azonosítója* legyen. Az *egyetlen*, aki a maga személyében és az Ő neve által egyedül és kizárólagosan azonosítja az Ő Egyházát.

3. Krisztus kell, hogy a Gyülekezet *egyedüli alapja* legyen. Az *egyetlen*, aki egyedül hozza létre, tarja egyben és határozza meg a Gyülekezetet az Ő személyében az Ő munkáján keresztül.

4. Krisztus kell, hogy a Gyülekezet *vitathatatlan feje* legyen. Az *egyetlen*, aki az Ő közvetlen hatalmán, erején és jelenlétén keresztül irányítja az Egyházat és ellátja minden szükséges dologgal.

Isten eredeti terve szerint Krisztus kell, hogy az Egyház *középpontja, azonosítója, alapja és feje* legyen. Amikor az Újszövetséget tanulmányozzuk, ezt látjuk megvalósulni az apostolok munkája során az általuk létesített és felügyelt helyi gyülekezetekben.

Ha egy gyülekezet ilyen módon Krisztus szerint jön létre, akkor a gyülekezet közösségi életének, működési módjának és megnyilvánulásának „egymásra hatás melletti előrehaladása” minden dologban Krisztust fogja kiformálni. Ahogyan ez a “bonyolult - kölcsönhatáson alapuló - rendszer” fejlődik, arra fog szolgálni, hogy „körbevéve bezárja” a négy lényeges alapelvet, hogy minden tekintetben egy Krisztus szerinti, szilárdan megalapozott gyülekezet épülhessen fel.

Azonban nem csak erről van szó, mert az egész test minden része felveszi Krisztus teljes természetét és összes tulajdonságát. Ilyen tekintetben négy jellegzetes tulajdonság van, amik megtalálhatók a Krisztus szerint alapított és állandóan növekvő gyülekezetekben. Ezek természetesen Krisztus természetéből fakadó tulajdonságok, amik kiformálják a test *középpontját, azonosságát, alapját és fejét*.

Ezek a jellegzetes tulajdonságok a következők:

1. *egység*
2. *teljesség*
3. *tisztaság*
4. *kiegyensúlyozottság*

Ezek Krisztus jellegzetes tulajdonságai, amik organikus módon nyilvánulnak meg egy megfelelő módon és teljesen Krisztus szerint létesített gyülekezetben. E jellemzők megléte vagy hiánya ezért egy „gyümölcs-próba” is, hogy Krisztus - a testületi kifejeződését illetően - valóban a jogos helyén van-e a gyülekezetben vagy nem.

Ez tehát egy rövid vázlat Isten eredeti mintájáról, tervéről és vágyáról a Gyülekezetére vonatkozóan, amit az apostolok által létesített első századi gyülekezetekben látunk megvalósulva.

Hitehagyás

A “hitehagyás” szó a görög “apostasia” szóból származik, aminek pontos jelentése, “apo-“ = “*messzi távolra tőle*”, és “-stasis” = “*egy állás*”... azaz

egy *“messzi távolra állás tőle”*. Hasonlóan fordítható, mint a *“szakadás”* (2 Thesz. 2:3), ami pontosan egy *eltávolodási* folyamatot azonosít.

A Gyülekezetet tekintve a legkorábbi időktől kezdve mindig volt egy *“eltávolodás”* Isten eredeti tervétől. A természeti ember testies törekvése, a világ szelleme és az ellenség kitartó munkája együttesen abba az irányba hatottak, hogy kimozdították a Gyülekezetet a középpontból és eltávolodott Krisztustól minden általa elrendelt dologban, amiknek megléte fontos a Gyülekezet számára.

Ebben a folyamatban két alapvető elv munkálkodik: a *pótlás* és az *eltávolodás*. Az első, hogy Krisztust más dolgokkal *pótolják*, mint ha Ő nem lenne mindenre elegendő Önmagában és szükséges lenne kipótolni azt. A második, hogy Krisztust *eltávolítják* és más dolgokkal helyettesítik, mint ha nem lenne elég jelentős Önmagában és könnyedén pótolni lehetne Őt.

Az Újszövetségben látjuk az „eltávolodás” első magvainak gyökeret eresztését néhány helyi gyülekezetben, de az azokra adott apostoli reagálás újra központosítsa, és újra formálja azokat ismét egyedül Krisztus szerint. A korinthusi és a Kis-Ázsiai gyülekezetek (Jelenések 2-3) jó példák erre.

Az első apostolok eltávozása után a történelem során a gyülekezetekben egy jelentős *elmozdulás* következett be, ami *általánosan* elfogadottá és gyakorlattá vált, lelkesen *támogatva* a világi uralkodók által. Az első században a helyi gyülekezeteket *több egyenrangú vén felügyelte*, a második század közepe táján azonban kialakult az *egyszemélyes püspöki vezetés*, minden városi gyülekezetben egyetlen, legfőbb vezetővel. Ezzel az eltávolodással egy pótlólagosan beállított ember, Krisztus földi helyettesítőjévé vált. A püspök vált

- a helyi gyülekezet összegyülekezésének - magához vonzó - *középpontjává*,
- a gyülekezet *azonosítójának* kiabrázolójává,
- a gyülekezet hitelességét és azonosságát meghatározó *alappá*,
- a gyülekezetet működtető *fejjé*.

Valójában tehát Krisztus helyett a püspök vált a helyi gyülekezet *középpontjává*, *azonosítójává*, *alpjává* és *fejévé*.

Ebből a *pótlásból* fejlődött ki az egész Római Katolikus rendszer. Ennek a rendszernek a betetőzése és helyettesítési alapelvének végső megtestesítése a Pápa személye, aki szégyenérzet nélkül viseli a *“Krisztus földi helytartója”* címet, ami pontosan azt jelenti, hogy *„Krisztus helyettesítője”*. A helyettesítés ellenére még mindig az Úr Jézus Krisztust dicsőítették, prédikálták, hittek benne, követték és többnyire neki szolgáltak. Krisztust először csak egy elkülönített ember, később már emberek felhatalmazott osztálya helyettesítette, ezért a későbbiekben már nem volt közvetlen, azonnali kapcsolat a csorbíthatlan középpont, a legfelsőbb és mindenre elegendő Krisztus és az emberek között, ahogyan azt az Atya elrendelte a Gyülekezetben.

Ennek a rendszernek a „kölcsonhatáson alapuló fejlődése” és a *pótlási* alapelve az, ami kezdettől fogva uralta a keresztyénséget. A Protestáns Reformáció sem volt képes megtörni ezt az erősséget, hanem csak “protestáns ruhába öltöztette” az uralkodóvá vált gyülekezeti struktúrát. A Protestáns Reformáció a Bibliával és a pásztor/tanító beállításával helyettesítette a katolikus Eucharisziát és a püspököt, mint annak középponti és elsődleges alapelve, kifejlesztve annak “bonyolult - kölcsönösen alapuló - rendszerét”.

Főként a hagyomány pszichológiai és szociológiai erejének köszönhetően azonban a *gyülekezet működési módja* lényeges természetét tekintve alapvetően változatlan maradt, csak annyi történt, hogy a Római Katolikus rendszer egy Protestáns rendszerre változott. Ugyanazok az alapelvek és formák folytatódnak a mai napig mindkét fő áramlatban.

Ennek következtében - a négy alakító tényezőt tekintve - Krisztus az egész keresztyén világban eltávolításra és pótlásra került a Gyülekezetekben, szemben azzal, ahogyan az Egyház eredetileg létesítésre került: egyedül Krisztusban, aki a Gyülekezet *egyedüli középpontja, a legfőbb azonosítója, egyedüli alapja és elvitathatatlan feje*. Nem csak ezeket, de az *egység, a teljesség, a tisztaság* és a *kiegyensúlyozottság* jellemzőket is módszeresen pótolták a *megosztottsággal, a megcsorbítással, a tisztátalansággal és kiegyensúlyozatlansággal*.

A hitehagyás alapelve, ami végigkíséri a keresztyénség minden áramlatát, visszavezethető annak forrásához, a korai második században általánosan elterjedt elmozduláshoz.

Hagyomány és hitehagyás

Ez meghatározza az alapját egy új kérdés felvetésének, ami különösen fontos számunkra ebben a részben: *„milyen a kapcsolat a hagyomány és a hitehagyás alapelve és folyamata között?”*

Valójában nehéz lenne túlbecsülni a hagyomány jelentőségét a hitehagyásnak ebben a folyamatában, mivel az bizonyíthatóan a legjelentősebb munkálkodó erő. Amikor megértjük a hagyomány pszichológia és szociológia erejének bonyolult dinamikáját, akkor kezdjük megérteni, hogy miért is tartunk ott, ahol ma vagyunk.

Amint azt már megállapítottuk, a hitehagyás folyamata akkor kezdődik el, amikor a Gyülekezet egy része minden dologban kezd **kimozdulni** a Krisztus központúságából, a legfelsőbb és mindenre elegendő voltából tekintettel annak szellemi életére és gyakorlati kifejeződésére. Amikor Krisztust bármiféle módon elkezdik pótolni és elmozdítani a középpontból, különösen a már említett négy elsődleges szempont valamelyikét illetően, akkor a gyülekezet kifejeződése kezd eltávolodni attól a ponttól, ahol az *egység, a teljesség, a tisztaság* és *kiegyensúlyozottság* egyaránt fellelhető.

Következésképpen, amikor az *egység* elmozdul a helyéről a megosztottság és a szakadás kezd belopózni; a *teljességet* elmozdítva a helyéről a megcsorbítás és a

bekorlátozottság kezd bejönni; a *tisztaságot* elmozdítva a helyéről a korrupció és a megtevesztés kezd teret nyerni; a szellemi *kiegyensúlyozottságot* elmozdítva a helyéről a túlzások és a torzulások kezdenek teret nyerni.

Vegyük számba ezeket a negatív hatásokat, amik egyre nyilvánvalóbbá váltak az idők folyamán, amikor Krisztus helyett további pótlásokat és helyettesítéseket alkalmaztak a szellemi hiányosságok kozmetikázására, a kiegyensúlyozatlanság ellensúlyozására, a vágyott eredmények kikényszerítésére és az engedelmesség biztosítására. Például: önkényeskedést, törvényeskedést, szektás büszkeséget, lelki manipulációt, vallásos túlzásokat, világias szórakozást, érzékekre ható műsorokat, „díszes épületkomplexumokat” és hasonlókat alkalmaztak megmagyarázva mindazokat a próbálkozásokat a „Szentírással”, amiket egyedül Krisztus végezhet el.

Az idő előrehaladásával ez további szellemi *csorbuláshoz*, *tisztátalansághoz*, *torzuláshoz*, *az egység megbontásához* vezet folyamatosan mélyítve a folyamatot. Minden egyes további „réteg” hozzáadásával *tanítások* és *gyakorlatok* honosodnak meg és szűnnek meg, ami egyrészt táplálja, másrészt megkönnyíti a pótmegoldások alkalmazását. Ezek a „*hagyományok*” óriási pszichológiai és szociológiai erővel rendelkeznek az egyének gondolkozásmódjának és a közösségi normák alakításában. Az erőhatások mindegyike, amiket ennek a sorozatnak a 2. és 3. részében megtárgyaltunk, elkezd kifejteni a maga kölcsönhatásait egyéni és közösségi szinten egyaránt. Végül a kifejlődött „bonyolult kölcsönhatáson alapuló – rendszer” a csoport körül „lezárja” azokat a pótlásokat, helyettesítéseket és hagyományokat, melyeket a csoport elfogadott és alkalmazott. Ahogyan ez a folyamat lépésről-lépésre halad előre, egyre több réteg rakódik egymásra és erősítik egymást, végül teljesen javíthatatlanná válik és ez a hitehagyás állapota. A hagyomány halálos szorítása erősen bekorlátozza az egész működési módot és többé nem engedi el. Végül minden szellemi élet eltávozik a közösségből és beáll a szellemi halál, a „hullamerevség”.

Ahogyan minden mozgalom ezt a kiszámítható fejlődést követi és növekvő mértékben hitehagyottá válik, úgy - általában belső kezdeményezésre - újabb mozgalmak tűnnek fel, amelyek szükségesnek tartják szétörni az őket körülvevő külső rendszert, aminek ők is része voltak. A régi tömlőben lévő „újbor” egy új „borostömlőt” keres az új tartalom számára. Ezek a feltörekvő csoportok természetüket tekintve általában konzervatívak és a frissen kialakított látásaikkal és meggyőződéseikkel elsősorban az előző rendszer hiányosságait igyekeznek korrigálni. Mivel könnyebb az embereknek kijönni egy rendszerből, mint hogy „egy rendszer kijöjjön belőlük”, ezért különösen ritka, hogy ezek a szárnybontogató csoportok meglássák a probléma valóságos gyökerét, azaz Krisztus *pótlását* és *eltávolítását* azon a négy lényeges területen, amiről beszéltünk. Helyette Krisztus pótlására egy sor új dologgal hozakodnak elő: *középpont*, ami körül kiformalódnak és összegyűlnek, *azonosság*, ami összekapcsolja őket, és amiről felismerhetők, *alap*, amin egységessé váltak és felépülnek, *fej*, ami vezeti és táplálékkal látja el őket. Ezek a csoportok ezért a kezdetektől fogva hibás és téves feltételezések alapján építkeztek, ami eltávolította őket az igazi egységtől, a teljességtől, a tisztaságtól és a kiegyensúlyozottságtól. Ez nem lenne hosszú életű, ha nem adnának hozzá újból és újból pótlásokat és helyettesítéseket a “bonyolult-

kölcsönhatáson alapuló – rendszerükhöz” annak érdekében, hogy “elleplezzék a szellemi hiányosságait, ellensúlyozzák a kiegyensúlyozatlanságukat, kierőltessék a vágyott eredményeket és biztosítsák az engedelmisséget”. Ezeket további bibliikusnak tűnő tanításokkal és gyakorlatokkal támasztják alá (azaz nem-bibliikus hagyományokkal), és eltaláltatok; a folyamat önmagát ismétli újból és újból.

Egy induló új csoportnak vagy mozgalomnak valójában ez a tágabb értelemben vett mintája. Mindegyik a maga számos másodlagos alakító alapelveit, ami közöttük és rajtuk keresztül „hagyománnyá” vált, olyan gyakran ismétli az egész keresztyén világban, hogy az a keresztyén tömegek hallgatólagos “közösségi jóváhagyása” által továbbadásra kerül. Olyan mértékben elfogadottá és támogatottá válik, hogy senkinek sem szúr szemet és senki sem kérdőjelezi meg azt komolyan. Akik mégis megkérdőjelezzik, azokat elküldik, mint “különcöket” és “beilleszkedni képteleneket”, miközben, valójában a keresztyén tömeg az, ami „eltávolodott” (kilóg) a középpontból, vagyis hitehagyott!

A vég felé

A hitehagyásnak ez a folyamata a hagyomány pszichológiai és szociológiai ereje által táplálva és megerősítve folytatódni fog a vég idejéig. Ez az idők végén egy egyesített (globális) világ, hamis vallási és politikai rendszerében éri el a csúcspontját, ami egy Titok, a Nagy Babilon, a föld utálatosságainak és paráznságának anyja, ami fölött az *Anti-Krisztus*, az utolsó „Krisztus-helyettesítő” fog uralkodni. A hitehagyás folyamata ekkor jut teljességre.

~ ~ ~

Ez azonban nem a teljes történet! Istennek is megvan a maga eredeti terve, ami az utolsó napokban a tetőpontjára jut és beteljesedik. Ő fogja tökéletességre vinni a győztes maradékot, a Menyasszonyt, a Bárány Feleségét, aki felett szeretetteljes módon fog uralkodni a győzedelmes Vőlegény Király. Krisztus újra visszakerül az Őt megillető jogos helyére az övéi között a Gyülekezetben. Ily módon a Gyülekezet meg fogja testesíteni és be fogja mutatni az Úr Jézus Krisztus dicsőségét, szuverenitását, központosságát, elsőségét és mindenre elegendő voltát minden dologban. Ez a helyreállítás a második alapelv, ami meg fogja határozni a Gyülekezetet az utolsó napokban!

A következő részben meg fogjuk nézni az Isten szerinti helyreállítási folyamat megvalósulását a vég idején, amit ugyancsak a hagyomány pszichológiai és szociológiai ereje fog táplálni és megerősíteni!

5. rész

Hagyomány és helyreállítás

Magyarázat az olvasók számára: ez a rész mind hosszát mind tartalmát tekintve egy tartalmas befejezése ennek a sorozatnak, amire úgy tekintek, hogy ez az egyik

legfontosabb rész, amit a mai napig közzétettem a Blogon. A hosszúsága miatt közzé tehettem volna ezt a befejező részt két vagy három rövidebb írásként, de úgy döntöttem, hogy egy hosszabb formában teszem ezt. Előre felhívom a figyelmet, hogy ez semmiképpen sem egy könnyű, átlagos olvasmány. Ha Isten Házának végidőbeli helyreállítását keresed és arra törekszel, akkor kérlek, hogy szánj rá valamennyi időt erre az írásra és imádkozz annak tartalmáért. Talán Isten ad betekintést és megértést az Ő bölcsessége és akarata szerint!

~ ~ ~ ~ ~

Az utolsó napokban két fő mozgás figyelhető meg az Egyházban: a hitehagyás és a helyreállítás. A hagyomány nem csupán a hitehagyás folyamatában játszik fontos szerepet, mint ahogyan azt az előző részben is láttuk, hanem legnagyobb erő lesz a helyreállítás folyamatában is.

A helyreállítás gyökere

A helyreállítás az újbóli felépítése valaminek, ami korábban létezett, de elveszett. Ahogyan legutóbb megvizsgáltuk, az, ami volt és elveszett az egyszerűen KRISZTUS. Őt szorították ki a helyéről az Egyházban és helyettesítették sekélyesebb dolgokkal. Különösen azt láttuk, hogy Jézus, mint egyedüli *középpont*, legfőbb *azonosító*, egyedüli *alap* és az Eklézsia elvitathatatlan *feje* helyettesítésre és elmozdításra került az Őt megillető központi, legfőbb és mindenre elegendő helyéről. Következésképpen a gyülekezet helyi kifejeződése is elmozdult arról a helyről, amit az *egység*, a *teljesség*, a *tisztaság*, *kiegyensúlyozottság* jellemez és helyette a *megosztottság*, a *megcsorbítás*, a *tisztátalanság* és a *kiegyensúlyozatlanság* jelent meg. A hitehagyás munkája ezekre az alapvető elmozdulásokra és változásokra vezethető vissza, ami nagyon korán elkezdődött és folyamatosan előre haladt az elmúlt két évezred alatt.

Ez a négy szempont: *középpont*, *azonosító*, *alap* és *fej* különösen fontosak, mert azok mindegyike lényeges alkotó elemét képezi bármilyen létesített és működő közösségnek. Bármilyen önkéntes közösség, legyen az szellemi vagy emberi, négy lényeges elemmel fog rendelkezni, amik fontosak a közösség kifformálásában. Ez természetét tekintve egyik vagy másik csoportnál változó, de mind jelen lesznek ilyen vagy olyan formában és elsődleges meghatározó tényezői lesznek egy csoport végső természetének, megjelenési formájának és működési módjának. Ezt a négy alapelemet nevezem egy csoport „kiformáló magjának”, amik a következők:

1. “Vonzás-középpont”

Ez a legfontosabb dolog, személy, ami az embereket egy csoporthoz vonzza és összetartja. Ez az, ami a csoportot kezdetől fogva vonzza, és összetartja: ez a létezésének fő oka.

2. “Megkülönböztető azonosító”

Ez az, ami a csoport eltérő tulajdonságát jelzi, megkülönböztetve azt minden más közösségtől. Ez a megkülönböztető azonosító nagyon gyakran a csoport „vonzás-központjától” származik és/vagy valami lényeges, jellemző dolgot mond el a csoportról.

3. “Létesítési alap”

Ez az, ami alapvetően létrehozza, egyesíti és meghatározza a csoportot. Hat alapvető kérdés létezik, aminek megválaszolása meghatározza a csoport alap természetét, megjelenési formáját és működési módját: ki?, mit?, mikor?, hol?, miért?, és hogyan? A hat kérdésre adott ismert és elfogadott válasz a forrása a „létesítési alapnak”, amire a csoport felépül.

4. “Vezetési alapelv”

Ez azt az alapelvet jelenti, ahogyan egy csoport vezetése működik. Ez az alapelv határozza meg, hogyan történik a csoport vezetése: hogyan hoznak döntéseket, hol helyezkedik el a hatalom és hogyan foglalkoznak a csoport számára ártalmas emberekkel és dolgokkal. Minden csoport szükségszerűen találkozik ezekkel és magáévá tesz néhány „vezetési alapelvet” a vezetés működtetése érdekében.

Minden létrehozott csoport „kiformáló magja”, tehát, egy “vonzás-középpontból”, egy “megkülönböztető azonosítóból”, egy „létesítési alapból” és egy „vezetési alapelvből” áll. Ez az a négy „kiformáló tényező”, ami szerint, és ami körül egyesülve minden önkéntes közösség létrejön. Bármilyen „alakot” is vesz fel a “kiformáló mag” a körülötte kifejlődő “bonyolult – kölcsönhatáson alapuló - rendszer” annak természete és “megjelenési formája” szerint formálódik ki. Ahogyan ebben a sorozatban azt korábban már közzétettük, ha egyszer a “bonyolult – kölcsönhatáson alapuló - rendszer” létrejön, az „körbevéve lezárja” a “kiformáló mag” „megjelenési formáját”, ami létrehozta azt. Ezért a későbbiek folyamán a „kiformáló mag” bármilyen változása az őt körülvevő “bonyolult – kölcsönhatáson alapuló - rendszer” ellenállásába ütközik.

Ez az alaptermészete annak hogyan létrejön, fejlődik és kiformálódik egy csoport.

Ha az Eklézsiát nézzük, ott ugyanezt látjuk. Amikor az Eklézsia helyi kifejeződése Isten örök terve szerint létesítésre kerül, Krisztusnak van elsősége minden dologban. (Kol.1:18) Ezért az Újszövetségben azt látjuk, hogy az apostolok olyan helyi gyülekezeteket létesítettek, ahol Krisztus

1. A “vonzás-középpont”

Krisztus az elsődleges cél, szenvedély és személy, aki körül egybegyűlik a gyülekezet. Elsősorban Ő vonzza és tartja egyben a Gyülekezetet: Ő a fő oka a gyülekezet létezésének.

2. A “megkülönböztető azonosító”

Krisztus jelzi a gyülekezet eltérő tulajdonságát, megkülönböztetve azt minden más emberi közösségtől a földön. A Gyülekezet az Ő nevéből van elnevezve, ami összhangban van a gyülekezet “vonzás-középpontjával” és kifejezi azt is, hogy mi a leglényegesebb a gyülekezet eredetét, létrejöttét és célját illetően.

3. A “létesítési alap”

Krisztus az egyetlen, aki létrehoz, egyesít és meghatároz egy Gyülekezetet a saját személye és munkája által. Ő Isten mindenre kiterjedő válasza az alapvető kérdésekre: ki?, mit?, mikor?, hol?, miért? és hogyan? az Eklézsia természetét, kifejezési formáját és működési módját tekintve.

4. A “vezetési alapelv”

Krisztus az alapelv, ahogyan a gyülekezet vezetése történik. Az Ő főségén keresztül valósul meg az eklézsia vezetése, a döntések meghozatala, Ő képviseli a hatalmat és Ő határozza meg hogyan foglalkozzanak a gyülekezetre káros emberekkel vagy dolgokkal.

Ez tehát az Eklézsia „kiformáló magja”, ami Isten örök terve szerint kerül kialakításra. Krisztus maga ennek a “vonzás-középpontja”, “megkülönböztető azonosítója”, “létesítési alapja”, és “vezetési alapelve” (azaz a középpont, a megkülönböztető azonosító, az alap és a fej.) Amikor a helyi gyülekezet Krisztus szerint e négy szempont figyelembevételével jön létre és válik egységessé minden szempontból, akkor Isten terve szerint növekszik és fejlődik. Az a “bonyolult – kölcsönhatáson alapuló - rendszer”, ami kifejlődik e körül a “kiformáló mag” körül az Krisztus természetét és alakját veszi fel, és végső soron az eklézsián belül „körbevéve lezárja ” Krisztus - e négy alapvető szempont szerinti - természetét és „megjelenési formáját”. Ha a későbbiek folyamán megkíséreljük ezt a Krisztus által létesített „magot” megváltoztatni az a Krisztus létesítette „bonyolult környezeti rendszer” ellenállásába ütközik. Ez az, ahogyan az eklézsia alapvetően formálódik, fejlődik és létrejön Isten örök terve szerint.

Ezen egyszerű magyarázat alapján rendelkezünk tehát a Gyülekezet lényegét kifejező mintával Isten örök terve szerint. Krisztus maga az, aki a középpont, a legfőbb és mindenre elegendő, mint a Gyülekezet egyedüli középpontja, legfőbb azonosítója, egyedüli alapja és elvitathatatlan feje. Az Eklézsia egész élete, működése és formája - figyelembe véve annak természetét és kifejeződését - Krisztusnak e négy lényeges szempontja szerint kerül létesítésre. Ennek a Krisztus központú mintának a *lényege* az, hogy a Gyülekezet kezdetben rendelkezett azzal, de később elveszítette.

A Krisztus központú eredeti céltól való elmozdulás a Gyülekezet számára a hitehagyás gyökere, amint azt a 4. részben megtárgyaltuk. A **helyreállítás gyökere** tehát az eredeti Krisztus központúság visszaállítása a Gyülekezet számára!

A helyreállítás gyümölcse

Miután meghatároztuk a „helyreállítás gyökerét”, az is fontos, hogy meghatározzuk a „helyreállítás gyümölcsét”. Krisztus jellemének, szolgálatának és munkájának sok különböző szempontját lehetne itt részletezni, mivel a helyreállított Eklézsia teljes “bonyolult – kölcsönhatáson alapuló – rendszere” meg lesz töltve Krisztussal és Krisztus teljességének kifejeződésével. Krisztus gyümölcsének megszámlálhatatlan szempontja azonban beazonosítható lesz a négy fő jellemző által. Valójában ezek a tulajdonságok jellemzik az egész „fát”, a gyökértől a gyümölcsig. Amikor Krisztus helyreállításra kerül, mint a fa gyökere (azaz, mint annak „kiformáló magja”), az egész fa láthatóvá teszi Krisztus négy lényeges tulajdonságát: az *egységet, a teljességet, a tisztaságot és a kiegyensúlyozottságot*. Ezek természetes módon ki fognak fejlődni Krisztusnak, mint az Eklézsia valódi középpontja, azonosítója, alapja és feje újra a középpontba állítása eredményeként. Ez az, amit úgy fogok meghatározni, mint a **helyreállítás gyümölcsét**. (Mind a négy kikövetkeztethető Pálnak a Krisztus Teste teljességével ékeskedő kor mértékéről szóló leírásából az Efézus 4:13-17-ben, és máshol.)

Gyümölcstelen – ill. gyümölcstermő módszer

Ahhoz, hogy megértsük Istennek a helyreállításra vonatkozó módszerét, életbe vágóan fontos különbséget tenni a “helyreállítás gyökere” és a “helyreállítás gyümölcse” között. Ennek a két szempontnak az Isten emberei részéről történő összekeverése sok kudarcot okozott a múltban, amikor a Krisztus Egyházának helyreállításához vezető utat keresték. Ezek világos megértése által képesek leszünk jobban megérteni az Isten szerint való helyreállítás teljesebb útját, ami életet adó lesz a Gyülekezet előre haladása szempontjából.

Tény, hogy két út létezik, amit követni lehet a helyreállítást illetően ... egyik **gyümölcstelen** a másik pedig **gyümölcstermő**.

A helyreállításra törekvő mozgalmak többsége - végig a történelem során - tragikus módon az előző utat követte. Ez népszerűbb, kevésbé költséges és végül megadja magát a hitehagyás alapvetően hibás folyamatának. (Ezt a korábbi részben már érintettük, de a későbbiekben még részletesebben fogok vele foglalkozni.)

A **gyümölcstelen módszer** a „gyümölcsre” koncentrálnak és közben figyelmen kívül hagyja a „gyökeret”. Ez a természetes, emberi módszer, mivel a gyümölcs sokkal szembetűnőbb és láthatóan értékesebb az emberek számára, mint a gyökér. Ezért tudatosan és ösztönösen a gyümölcsre és nem a gyökérre koncentrálnak. Láthatóan sokkal kevesebbe kerül bizonyos gyümölcs-problémákat orvosolni, mint kijavítani az egész rendszer gyökér-problémáját. A mozgalmakra ezért mindenhol inkább a gyors

előrehaladást ígérő valamilyen gyümölcs-problémára való koncentráció volt a jellemző, minthogy a gyökérre koncentrálnak.

Ha közelebbről megvizsgáljuk a különböző helyreállítási mozgalmakat a történelem során látható, hogy valamilyen szempont szerint a „helyreállítás gyümölcseire” összpontosítottak, azaz a keresztyén *egység*, a szellemi *teljesség*, tanbeli kérdések, személyes vagy gyülekezeti *tisztaság* és/vagy a szellemi kiegyensúlyozottság néhány szempontját helyezték a középpontba. A mozgalom fő célja volt a „vonzás-középpontjuk” és az segítette kifejezni a „megkülönböztető azonosítójukat”. (Gondoljunk a „Szentség mozgalomra”, a „Pünkösdi mozgalomra”, a „Gyógyító mozgalomra”, a „Hit mozgalomra”, az „Ökumenikus mozgalomra”, a „Gyülekezet növekedési mozgalomra”, és hasonlókra...)

Ezek a mozgalmak nem foglalkoztak azonban a gyökér („kiformáló mag”) kérdésével, hanem az általuk keresett „újbor” tartalmát a „régiektől” valamilyen formájába öntötték bele. A „létesítési alapjuk” és „vezetési alapelveik” ezért az általánosan elterjedt „helyettesítő” rendszert változatlanul hagyta. Ez egy olyan „kiformáló magot” eredményezett számukra, ami egy bizonyos „gyümölcsöt” állított a középpontba. Az határozta meg az azonosságukat KRISZTUS helyett, mint egyedüli középpontot és legfőbb azonosítót és valami más meghatározó alapot és vezetési alapelveket vettek fel, KRISZTUS az egyedüli alap és kétségbe vonhatatlan fej helyett. Jóllehet láthatóan radikális lépéseket tettek előre a Gyülekezet előző kifejeződéséhez képest, azok azonban mégis csak egy „fiatalító műtétnek” bizonyultak az idős Krisztust-helyettesítő „asszonyon”. A rendszer valódi *gyökereit*, amik rossz *gyümölcsöt* teremtek, megpróbálták állandóan úgy figyelembe venni, mintha azok az új „fa” „gyökerei” lennének. Csupán idő kérdése volt, hogy a „hitehagyás gyümölcseinek” egy új formája mikor kezd megteremni a fa ágain. Ez elkerülhetetlen volt!

A helyreállítási törekvéseknek ez a „gyümölcsre” koncentráció módszere sokszor ismétlődött a történelem során, és bebizonyította önmagáról, hogy alapvetően hibás és ***gyümölcstelen módszer***.

Ha felismerjük a „gyümölcs” és „gyökér” - probléma közötti különbséget, akkor világosan megérthetjük, hogy miért van ez így.

Jézus mondta:

“Gyümölcseikről ismeritek meg őket. Vajon a tövisről szednek-e szőlőt, vagy a bojtorjánról füget? Ekképpen minden jó fa jó gyümölcsöt terem; a romlott fa pedig rossz gyümölcsöt terem. Nem teremhet jó fa rossz gyümölcsöt; romlott fa sem teremhet jó gyümölcsöt. Minden fa, amely nem terem jó gyümölcsöt, kivágattatik és tűzre vettetik.” Máté 7:16-19

Hasonlóképpen azt is mondta:

„Vagy legyetek jó fák, és teremjete jó gyümölcsöt, vagy legyetek romlott fák, és teremjete romlott gyümölcsöt; mert gyümölcséről ismerik meg a fát.” Máté 12:33

Valójában ez lesz az egyetlen igazi és maradandó helyreállítás. A helyreállítási törekvés **gyümölcstermő módszere** ezért radikális módon a fával kell, hogy foglalkozzon, a *gyökereknél* kezdve. Csak akkor lesz a fa gyümölcse KRISZTUS és lesz helyreállítva Isten eredeti és végérvényes szándéka szerint az Eklézsia, ha a „gyökerének”, azaz “kiformáló magjának” mind a négy lényeges eleme egyszerűen és kizárólagosan ..... KRISZTUS!

Ezért minden fáradozásnak elsősorban arra a radikális helyreállításra kell irányulnia, hogy KRISZTUS elfoglalja a méltó helyét, mint az Eklézsia egyedüli *középpontja*, legfőbb *azonosítója*, egyedüli *alapja* és kétségbevonhatatlan *feje*. Mind a négy terület tökéletes – kompromisszummentes - összhangba kell, hogy kerüljön KRISZTUS központúságával, a legfőbb és mindenre elegendő voltával, hogy az egész fa teljesen összhangba kerüljön Isten örök tervével és akkor meg fogja teremni KRISZTUS minden gyümölcsét *egységben, teljességben, tisztaságban és kiegyensúlyozottságban*. Ez az egyedüli gyümölcstermő helyreállítási módszer.

Egy radikális visszatérő maradék

A helyreállításnak ez a folyamata sokkal több energiát igényel, mint a hitehagyás. A hitehagyás ebben a bukott világban a dolgok természetes folyása szerint megy végbe. Ez nem igényel több erőfeszítést, mint egy csónaknak eloldani a horgonykötelét a kikötőben, és hagyni hadd sodródjon. A helyreállítás ezzel szemben állandó ár elleni úszás; állandó hegymenet; újjáépítés állandó ellenállás közepette; nagy erő kifejtés egy pszichológiai és szociológiai „bonyolult – kölcsönhatáson alapuló - rendszer” ellenében. Ez valóban Isten munkája, aki bátor férfiakat és asszonyokat hívott el, hogy vele együtt munkálkodjanak ebben.

Luther Márton a maga idejében azt mondta: *“Tanuljátok meg tőlem, hogy milyen nehéz dolog megszabadulni azoktól a tévedéseinktől, amiket az egész világ megerősít, ami hosszú időn keresztül szokásunkká vált.”*

Luther Márton az élő példa, pedig nem is foglalkozott radikális módon a meglévő gyülekezeti felépítmény teljes “kiformáló magjával”! Ilyen tekintetben az anabaptisták sokkal radikálisabbak voltak és elviselték az üldözés vérfürdőjét és a mártírságot a katolikusok és a protestánsok részéről egyaránt.

A valóság az, ha egyszer a vallásos mozgalom vagy rendszer “kiformáló magja” létesítésre kerül és a “bonyolult – kölcsönhatásokon alapuló - rendszer” olyan mértékben kifejlődik, hogy “körbevéve lezárja” azt, akkor gyakorlatilag lehetetlen a mozgalom vagy rendszer számára, hogy valaha is radikálisan megváltozzon. A magból kifelé irányuló változás erőteljes ellenállásba ütközik az azt körülvevő bonyolult rendszer nagy szilárdsága miatt és a körülvevő bonyolult rendszerből befelé irányuló változás szintén erős ellenállásba ütközik a létesítésre került mag részéről, ahol a

hatalom alapja van. Ez a megtapasztalható kétirányú ellenállás nem csupán a kialakult társadalmi szerkezetből adódik, hanem a kialakult pszichológiai gondolkodásmódból is, ami a hagyomány alattomos és mindenhol jelen lévő ereje által mindkét irányban működik.

Van néhány lehetőség azok számára, akik a hitehagyás gyümölcsét megtapasztalva úgy döntöttek, hogy megmaradnak egy mozgalom vagy rendszer keretein belül. Beazonosítottam ezeket és a következő fő embercsoportokat különböztettem meg:

- “Beletörődők”

Ők azok, akik elfogadják a helyzetet olyannak amilyen, úgy gondolnak arra, hogy nem tudják azt megváltoztatni, gyakorlatiasan az elvégzett jó dolgokra néznek és feltételezik, hogy Isten valami módon megáldja azt, és ez számukra azt is jelenti, hogy helyesli azt. A legkényelmesebb és legnépszerűbb ehhez a csoporthoz tartozni.

- “Ébredési vezetők”

Ezek az emberek úgy érzik, hogy a valódi probléma csak az, hogy Isten Szelleme és ereje nem működik eléggé az ő rendszerükön belül. Állandóan „ébredésről” prédikálnak és azért imádkoznak (azaz, hogy Isten öntse ki az “új borát” a “régie tömlőjünkbe”). Ez a megközelítés azonban sohasem foglalkozik a mögöttes, mélyebb okokkal (a „gyökérrel”), hogy mindenek előtt miért van a közösség kiszáradt állapotban. Amíg radikális módon nem foglalkoznak ezzel fenn fog maradni vagy gyorsan visszatér a halál állapota egy rövid ideig tartó “meglátogatás” után.

- “Reformátorok”

Ők azok, akik megcsillogtatják a rendszer megreformálhatóságának reményét felülről lefelé vagy alulról felfelé vagy mondhatjuk úgy is, hogy belülről kifelé vagy kívülről befelé. Ha a változások valóban megtörténnek, azok mindig csak részlegesek és általában rövid ideig tartók lesznek a “kiformáló mag/bonyolult – kölcsönhatáson alapuló – rendszer” szerkezetének rugalmas természete miatt.

Más csoportok kijönnek a rendszerből, de ugyanannak részeként új intézményes vagy “organikus” lehetőségeket keresnek. Ezek a csoportok következőképpen osztályozhatók: “revizionalisták”, “reakciósok”, “lázdók”, “menekültek” és “pusztában élő hívők”. Mindegyik csoport a hitehagyás problémájára adott sajátos válasz. Amint azt a 4. részben is megtárgyaltuk ezek a csoportok lényegében reakciójuk természetét tekintve gyógyszer keresnek a hitehagyás gyümölcseire anélkül, hogy radikálisan annak gyökerével foglalkoznának. Végül ismét állandósítják a problémát mindenhol. (Lásd még a [“Lázadók, menekültek és egy visszatérő maradék”](#) című írást)

A hagyomány pszichológiai és szociológiai ereje olyan mértékű vakságot okoz, és olyan mértékben megkötöz, hogy a legtöbben az alapvető elemeket magától

értetődőnek tekintik és sohasem mernek komolyan arra gondolni, hogy egy létrehozott törvényes “gyülekezet” lehet Biblia ellenes, ugyanis természetét tekintve az inkább helyettesítő, mint a lényegét - azaz KRISZTUST - kifejező.

Azokat, akik ki mernek jelenteni ilyet, azokra úgy tekintenek, mint lázadók, eretnekek vagy még rosszabb. Ahogyan Dresden James mondta: *“Amikor a hazugságoknak egy jól becsomagolt sorozatát fokozatosan adagolják több nemzedék sokasága számára, az igazság teljesen ostobaságnak és annak szószólója egy dühöngő örültnek fog tűnni.”*

Isten terve és programja azonban az, hogy felismerve a gyökér-szinten történt hitehagyás problémáját felemeljen egy utolsó csoportot, egy radikális „visszatérő maradékot”. Ők azok, akik készek elhagyni a jelenlegi zavaros (babiloni) rendszert és visszatérni az Isten által rendelt „földre”, Isten eredeti terve szerint újra lefektetni az ősrégi alapokat és felépíteni Isten Házát. Ez az egyetlen mód a „fa” szempontjából, hogy az „jól” legyen helyreállítva; a gyökerétől kiindulva felfelé. Ezzel az utolsó csoporttal akarja Isten a teljes és végső helyreállítást véghezvinni.

Hagyomány és helyreállítás

A kérdés az, hogy mit lehet kezdeni a meglévő megszámlálhatatlan hitehagyott vallási rendszer „bonyolult – kölcsönhatásokon alapuló – rendszerének” óriási tömegével és az összes ember által életre hívott hagyománnyal? Hogyan fog ez a visszatérő maradék megküzdeni a hosszú idő alatt felhalmozódott romhalmazzal és zűrzavarral, hogy újra létrehozza az eklézsiában KRISZTUS “kiformáló magját”?

Humoros, de úgy gondolom, hogy ez elsősorban ..... és te gondolnád ezt? ..... a „hagyomány” ereje által fog megtörténni!

Ahogyan a Biblia ellenes hagyományok az elsődleges hajtóerő a hitehagyás folyamatának előrehaladásában (mint azt a 4. részben megtárgyaltuk), éppen úgy a biblikus hagyományok lesznek az elsődleges hajtóerő a helyreállítás folyamatában. A biblikus hagyományok abból az elgondolásból származnak, hogy KRISZTUS az Ő jogos helyét foglalja el minden dologban és azok erőteljes módon munkálkodjanak, hogy biztosítsák és megőrizték azt a helyet egyedül KRISZTUS számára. Ezek azok az apostoli és prófétai tanítások és gyakorlatok, amik átadásra kerültek számunkra a Szentíráson keresztül és megvalósulnak a Szent Szellem ereje által.

Végső soron az igazi probléma a Gyülekezettel kapcsolatban nem az, hogy régi hagyományok tapadnak hozzá, hanem hogy meghonosítanak emberek által létrehívott hagyományokat és ugyanakkor sikertelen az összes legrégebbi hagyomány - az apostoli hagyományok - meghonosításában. Minden biblikus hagyomány meghonosítása ki fogja szorítani azokat a Biblia ellenes hagyományokat, amik szolgásra kényszerítették a Gyülekezetet közel két ezer éven keresztül. Ha ezeket az apostoli hagyományokat hűségesen gyakorolnák, akkor nem lenne hely Biblia ellenes hagyományok befogadására, hogy azok meggyökereszenek. Ahogyan Isten most azon munkálkodik, hogy helyreállítsa népe maradékát az eredeti minta szerint, úgy fog

cselekedni ezeknek a régi biblikus hagyományoknak a helyreállításával is, hogy azok által gyökerestül kiirtsa és kiszorítsa a Biblia ellenes (“helyettesítő-plántákat”), amik olyan sok időn keresztül uralkodtak a Gyülekezetben.

Bármennyire is szeretném hinni, hogy ez a teljes helyreállítás meg fog történni a keresztyénségen belül létrejött mozgalmakon és rendszereken keresztül, a hagyomány ismert pszichológiai és szociológiai ereje és a “kiformáló mag” és „bonyolult – együttműködésen alapuló – rendszer” összekapcsolódó természetének dinamikája miatt, az teljességgel lehetetlen. Sokkal inkább összhangban van a Bibliai példákkal és tanításokkal az, hogy Isten el fog végezni egy munkát az egyének szívében és kihívja őket ezekből a hitehagyott rendszerekből. A „pusztában” történt próbák és megtisztítás ideje után (hogy a „rendszer” is kijöjjön belőlük), ezeket az embereket fogja Isten használni, hogy élő bizonyságok legyenek arra, hogy a kezdetektől fogva KRISZTUS az egyedüli alap, a megmásíthatatlan középpont és a legfontosabb minden dologban.

Azokhoz a biblikus hagyományokhoz kell a legerősebben és leghűségesebben ragaszkodni ennek a visszatérő maradéknak, amik apostoli tanítások és gyakorlatok, amik megalapozzák KRISZTUST, mint középpontot, a legfontosabbat és mindenre elegendőt minden dologban a Gyülekezetben belül és annak érdekében. Ez a maradék különös módon fog vágyani arra, hogy magáévá tegye azokat az eredeti hagyományokat, amik megalapozzák Krisztust, *a lényegét*, mint a Gyülekezet “kiformáló magját”.

A minden dologban Krisztus középpontúságáról és legfelsőbb voltáról szóló apostoli tanításokat és gyakorlatokat kell rendszeresen tanítani és hűségesen gyakorolni mindenféle gyakorlati módon. Ő a gyülekezet “vonzás-középpontja”, a központi cél, szenvedély és személy, aki egyesíti a gyülekezetet. Ő kell, hogy legyen az, aki elsődlegesen vonzza, együtt tarja és a fő oka a gyülekezetet létezésének. Ő kell, hogy legyen az egyetlen, aki körül a gyülekezet összegyűlik, mint a gyülekezet életének központi magja. Őreá, mint a legfontosabbra kell, hogy minden tanítás és dicsőítés irányuljon. Krisztus kell, hogy legyen az eklézsia egyedüli *középpontja*! Minden szektás “vonzás-középpont” - bármilyen formában került is létesítésre - a ki kell, hogy kerüljön a „vonzás-középpontból” és Krisztus tiszteletét támogató, másodlagos dologgá kell, hogy váljon.

A Krisztusról szóló apostoli tanításoknak és gyakorlatoknak a Gyülekezet tökéletes azonosítójaként kell szolgálniuk, rendszeresen tanítva és gyakorlati módon kifejezve azt. Krisztus és nem más másodlagos azonosító kell, hogy jellemezze a Gyülekezetet, mint megkülönböztető azonosító, megkülönböztetve a gyülekezetet minden más emberi közösségtől a földön. Krisztus és nem más szektás azonosító kell, hogy a “megkülönböztető azonosítója” legyen az eklézsia ön-azonosságának és hitvallásának, hogy kik is ők valójában. Krisztus, mint a legfőbb egyesítő *azonosító*, ki kell, hogy szorítson a Gyülekezetből minden másodlagos, szektás neveket, címkéket, címeket, felekezeteket, leírásokat, hitvallásokat és hasonlókat.

Azokat az apostoli tanításokat és gyakorlatokat, amik arról szólnak, hogy Krisztus az Eklézsia egyedüli alapja, aki egyedül, az Ő személye és munkája által létesít, egyesít és meghatározza a gyülekezeteket, rendszeresen tanítani kell a Gyülekezeteket és alkalmazni azokat a gyakorlatban. A gyülekezet természetének, formájának és működésének minden alapvető szempontjára - ki?, mit?, mikor?, hol?, miért?, és hogyan? – meg kell találni a mindenre elegendő *választ és forrást* Krisztusban. Sajátos kifejezési móddal létesített minden szektás “létesítési alap”, ami emberi elképzelés és alkalmazás a Gyülekezet létesítésére, egyesítésére és meghatározására, elutasításra kell, hogy kerüljön helyreállítva Krisztust, mint egyedüli alapot mindenféle pótlékok és kiegészítők nélkül. Isten örök terve szerint KRISZTUS kell, hogy legyen az egyedüli *alap* a Gyülekezet minden egyes helyi kifejeződése számára.

KRISZTUSRÓL, mint az Egyház és a gyülekezetek kizárólagos és működő fejről szóló apostoli tanításokat és gyakorlatokat rendszeresen tanítani és gyakorolni kell, hogy azok a gyakorlatban valósággá váljanak. Krisztus főisége magában foglalja azt a “vezetési alapelvet”, ahogy minden gyülekezet vezetése megvalósul, ahogyan a döntések megszületnek, ahol a hatalom elhelyezkedik, és ahogyan a gyülekezet szempontjából káros embereket és dolgokat kezelik. Minden másodlagos, helyettesítő “vezetési alapelvet”, amit emberek alkalmaznak a Gyülekezet sajátos kifejeződése érdekében, keresztre kell adni és engedelmeskedni Krisztus szuverén hatalmának és működő vezetésének. Krisztus kell, hogy legyen a kizárólagos *feje* a Test minden gyülekezetének, az Egyháznak.

Ezeknek a „biblikus hagyományoknak” a felismerésén és visszaállításán keresztül, KRISZTUS visszaállításra kerül a jogos helyére az Eklézsia maradékának kifejeződésében. A “gyökér”, azaz minden egyes helyi gyülekezet “kiformáló magja”, így Isten örök terve szerint kerül létesítve. Ennek eredménye „jó fa” lesz, ezért annak gyümölcse is „jó” gyümölcs lesz. Ez létre fogja hozni a gyülekezet mennyei „DNS”-ét, így az a “fa” „organikus módon” fog teremni az Isteni minta szerint. Az a „bonyolult – kölcsönhatáson alapuló – rendszer”, ami természetes módon kifejlődik összhangban lesz KRISZTUSSAL és elkezd megmutatni KRISZTUS teljességének minden gyümölcset. Ez „be lesz zárva” a „kiformáló magba” és így védi meg a „fa” a „gyökerét”. Az egész „fa”, ahogyan nő és fejlődik, meg fogja mutatni a „helyreállítás gyümölcseinek” teljes kifejeződését minden tekintetben: *egység, teljesség, tisztaság és kiegyensúlyozottság*. Az így létesített maradék Eklézsia állni fog, mint az „élet fája” a nemzetek számára, bizonyágként Isten tökéletes tervére az Ő fiában a kor végén.

Zárszó

Ez tehát a hagyomány helyének és erejének az áttekintése, az Egyház végidőbeli helyreállításával kapcsolatban. Sokkal többet lehetne mondani erről a folyamatról, de ez elég lehet ahhoz, hogy bemutassa a „helyreállítással kapcsolatos elgondolás” lényegét, ami által minden baj nélkül, biztonságosan követni tudjuk az Urat ezekben a végső napokban.

Befejezésül szeretném elmondani, hogy jóllehet ez a folyamat elsődlegesen egy közösségi, testületi szempontból került leírásra, de elsősorban és mindenekelőtt egy személyes, egyéni szinten kezdődik el. Mielőtt Krisztus létesítésre kerülhet egy Eklézsia testületi kifejeződésében annak “kiformáló magjaként”, azt megelőzően Ő elülteti azt az Ő népe szívébe egyénileg, mint az ő személyes “kiformáló magjukat”.

Ezért megkérdezlek téged ...

KRISZTUS az egyedüli, legfőbb középpont a szívedben, vagy egyéb másodlagos dolgok?

KRISZTUS a legfőbb azonosító számodra, vagy egyéb tényezőkre és közösségekre tekintesz, amik meghatározzák, hogy ki is vagy valójában?

KRISZTUS az egyedüli alapod, vagy kisebb mértékben világi alapelvekben vagy ember-alkotta dolgokban bízol, hogy azok *hozzák létre, egyesítsék és határozzák meg*, ki is vagy valójában?

KRISZTUS az egyedüli fej számodra, vagy magadra és másokra tekintesz, hogy leginkább azok irányítsák az életedet?

Isten vágya az, hogy KRISZTUS az egyének szívében és életében, mint az ő belső “kiformáló magjuk” az Ő végső vágya és terve szerint létrejöjjön. Krisztus munkálkodik azon, hogy „jó fává” tegyen bennünket, a „gyökértől” kezdve felfelé, hogy megteremhessük a „helyreállítás gyümölcsének” teljességét, egy olyan életet, aminek jellemzői a *személyes becsületesség, a szellemi teljesség, az erkölcsi tisztaság és a teljes élet kiegyensúlyozottsága*. Akkor és csakis akkor leszünk alkalmas edények Isten végidőbeli célja számára az Eklézsia helyreállítására!

Bárcsak Isten felemelne egy ilyen csapatot ezekben az utolsó napokban!

Bárcsak veled vagy velem kezdődhetne el!

Szeretettel David

Fordította: Abonyi Sándor